

OP Gruppens bokslutskommuniké
1.1–31.12.2018

OP Gruppens bokslutskommuniké 1.1–31.12.2018:

Kundrörelsen utvecklades positivt, och resultatet för hela året uppgick till 1 017 miljoner euro

Resultat före skatt 1–12/2018	Räntenetto 1–12/2018	Försäkringsnetto 1–12/2018	Nettoprovisions intäkter 1–12/2018	CET1- kapitaltäckning 31.12.2018
1 017 milj. €	+7 %	+19 %	+1 %	20,5 %

- Resultatet före skatt var 1 017 miljoner euro (1 031).
- Intäkterna från kundrörelsen utvecklades positivt. Räntenettet växte med 7 % till 1 175 miljoner euro och nettoprovisionsintäkterna med 1 % till 887 miljoner euro. Försäkringsnettot ökade med 19 % till 566 miljoner euro – den jämförbara förändringen var -2 %.
- Intäkterna från placeringsverksamheten minskade med 46 % till 280 miljoner euro och de övriga rörelseintäkterna minskade med 26 % till 61 miljoner euro. Placeringsintäkterna påverkades av att realisationsvinsterna minskade med 227 miljoner euro från jämförelseperioden.
- Kostnaderna minskade med 5 % till 1 681 miljoner euro. I slutet av 2018 överförde OP Gruppen merparten av skötseln av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Överföringen minskade OP Gruppens pensionskostnader och förbättrade resultatet före skatt med 286 miljoner euro samt gruppens kapitaltäckning med 0,4 procentenheter.
- Nedskrivningarna av fordringar var fortfarande små och uppgick till 46 miljoner euro (48).
- CET1-kapitaltäckningen var 20,5 % (20,1).
- Bankrörelsens resultat före skatt ökade med 28 % till 795 miljoner euro. Räntenettet ökade med 4 % och nettoprovisionsintäkterna minskade med 6 %. Överföringen av pensionsansvaret förbättrade segmentets resultat med 172 miljoner euro. Utlåningen ökade med 6 % och inlåningen med 6 %.
- Skadeförsäkringens resultat före skatt minskade med 37 % till 133 miljoner euro. Premieintäkterna ökade med 2 % och kostnaderna med 9 %. Intäkterna från placeringsverksamheten minskade med 159 miljoner euro. Sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden ökade försäkringsersättningarna under jämförelseperioden med 102 miljoner euro.
- Kapitalförvaltningens resultat före skatt minskade med 14 % till 213 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna minskade med 11 % och intäkterna från placeringsverksamheten med 11 %. Överföringen av pensionsansvaret förbättrade segmentets resultat med 35 miljoner euro. De förvaltade medlen minskade med 8 %.
- Övrig rörelse redovisade ett resultat före skatt på -123 miljoner euro (-45). Resultatet belastades av att avskrivningarna och nedskrivningarna ökade samt av att nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade. Överföringen av pensionsansvaret förbättrade segmentets resultat med 71 miljoner euro. I intäkterna för jämförelseperioden ingick intäkter av engångsnatur för 42 miljoner euro.
- Under 2018 investerade OP 384 miljoner euro (454) på att utveckla sin verksamhet och förbättra kundupplevelsen.
- OP-bonus som beviljats ökade med 4 % till 230 miljoner euro.
- Antalet ägarkunder hos andelsbankerna ökade under januari–december med 79 000 till över 1,9 miljoner och antalet gemensamma kunder inom OP Gruppens bank- och försäkringsrörelse ökade med 21 000 till över 1,8 miljoner.
- Resultatet före skatt 2019 uppskattas bli mindre än 2018. Närmare information om utsikterna finns under "Utsikter för 2019".

OP Gruppens nyckeltal

	1–12/2018	1–12/2017	Förändring, %
Resultat före skatt, milj. €	1 017	1 031	-1,3
Bankrörelse	795	619	28,3
Skadeförsäkring	133	210	-36,7
Kapitalförvaltning	213	247	-13,7
Övrig rörelse	-123	-45	172,9
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	-230	-220	4,4
	31.12.2018	31.12.2017	Förändring, %
CET1-kapitaltäckning, %	20,5	20,1	0,4*
Kapitalbasen i förhållande till minimibeloppet av kapitalbasen (konglomeratlagen), %**	147	148	0*
Avkastning på ekonomiskt kapitalkrav, %***	20,8	20,4	0,4*
Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	6,9	7,7	-0,8*
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,57	0,60	0,0*
Nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %****	1,0	1,2	-0,2*
Ägarkunder (1 000)	1 911	1 833	4,2

OP Gruppen tog 1.1.2018 i bruk standarden IFRS 9 "Finansiella instrument". Som jämförelsetal för resultatet har använts talen enligt standarden IAS 39 för motsvarande perioder 2017. För balansräkningstal och andra tal av tvärsnittstyp har som jämförelsetal använts talet i enlighet med IAS 39 vid slutet av 2017, om inte annat nämns.

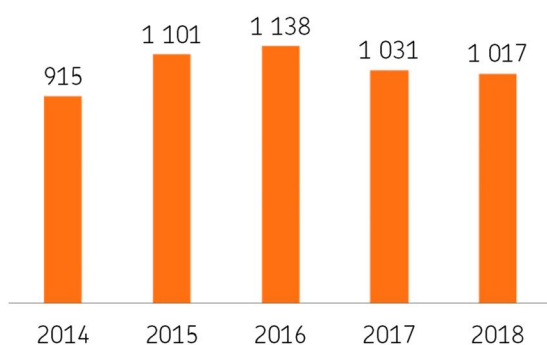
*Förändring i relationstalet

**Relationstalet enligt konglomeratlagen har beräknats för försäkringsbolag med de övergångsbestämmelser som ingår i solvensbestämmelserna för försäkringsbolag.

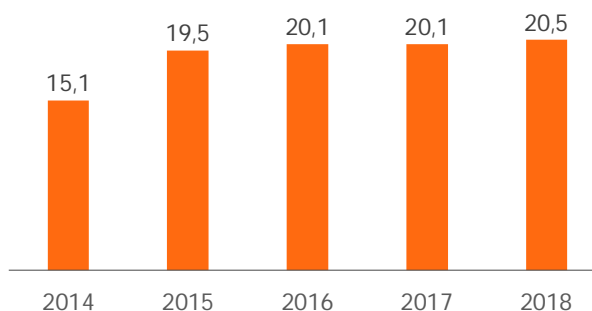
***12 mån. glidande

****Med nödlidande fordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker samt exponeringar med anstånd som beviljats på grund av kundens ekonomiska svårigheter och som anknyter till sådana fordringar.

Resultat före skatt, milj. €

Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), %

Chefdirektör Timo Ritakallios kommentarer

Den gynnsamma utvecklingen i vår kundrörelse fortsatte under det sista kvartalet 2018. Både utlåningen och inlåningen växte i god takt, och kreditriskerna och nedskrivningarna av fodringar var fortfarande små. Vårt resultat för hela året var 1 017 miljoner euro och placerade sig således nästan på samma nivå som året innan. Vår kapitaltäckning stärktes ytterligare.

Kostnadsökningen utgjorde en utmaning för OP Gruppen 2018. Skadeförsäkringens resultat försvagades av ökningen i försäkringsersättningarna. Också intäkterna från placeringsverksamheten minskade klart. Den allmänna marknadsutvecklingen minskade beloppet av förvaltade kundmedel inom kapitalförvaltningen.

OP Gruppens resultat för 2018 påverkades positivt av att skötseln av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet överfördes till Ilmarinen. Överföringen stärker vår kapitaltäckning och ger oss möjlighet att koncentrera oss på vår kärnverksamhet. Placeringsmiljön var exceptionellt gynnsam för en överföring, och tack vare läget på placeringsmarknaden var tidpunkten för överföringen perfekt.

Som en del av en större ändring av verksamhetsmodellen slutförde vi under det sista kvartalet samarbetsförhandlingarna som gällde 6 000 anställda vid centralinstitutet. Till följd av dem upphörde 700 arbetsuppgifter och öppnade sig 1 000 nya. Förhandlingarna med personalens representanter fördes i mycket god anda. Under förändringsskedet har vi på många sätt erbjudit våra anställda stöd för att hitta en ny arbetsuppgift inom OP Gruppen, och antalet uppsägningar har blivit litet.

En av våra prioriteter är att i vår affärsrörelse utnyttja de möjligheter som digitaliseringen för med sig. Under slutet av året erbjöd vi allt fler av våra kunder en automatisk bolånetjänst, där kunden kan ansöka om bolån digitalt och få ett lånebeslut nästan i realtid. I tjänsten utnyttjar vi möjligheter som baserar sig på artificiell intelligens.

Finlands ekonomi utvecklades gynnsamt under fjolåret. Sysselsättningen förbättrades, och de låga räntorna stödde konsumenternas köpkraft. Världsekonomin dämpades klart under slutet av året och osäkerheten tilltog. På finansmarknaden ökade fluktuationerna avsevärt jämfört med året innan. Bostadsförsäljningen minskade och priserna steg bara en aning.

Den ekonomiska tillväxten håller på att sakta in. Under 2019 väntas ekonomin i Finland växa med 1,6 procent. OP:s ekonomer förutser att uppbromsningen i världsekonomin 2020 kommer att drabba Finland hårdare än resten av euroområdet. Investeringarna väntas falna, vilket innebär att den ekonomiska tillväxten kommer att stöda sig mer på inhemsk konsumtion. Det allt svagare ekonomiska läget utmanar både företagen och de politiska beslutsfattare som väljs i vår att fatta långsiktiga beslut för framtiden.

OP Gruppens bokslutskommuniké 1.1–31.12.2018

Innehåll

Omvärlden.....	5
Resultat och omslutning.....	6
Viktiga händelser under rapportperioden.....	8
OP Gruppens strategiska mål och prioriteringar	9
Hur gruppen främjar ägarkundernas och omvärldens framgång	9
Kapitaltäckning	11
Riskposition.....	13
Segmentens resultat.....	16
Bankrörelse.....	16
Skadeförsäkring.....	18
Kapitalförvaltning	20
Övrig rörelse	23
Investeringar och tjänsteutveckling.....	24
Personal och ersättningar	24
Förändringar i OP Gruppens struktur	24
OP Andelslags förvaltning	24
Utsikter för 2019.....	25
Resultaträkning.....	26
Rapport över totalresultat	26
Balansräkning.....	27
Rapport över förändringar i eget kapital	28
Kassaflödesanalys.....	29
Segmentrapportering.....	30
Noter	32

Omvärlden

Tillväxten i världsekonomin avtog, och förtroendet för ekonomin försvagades under de sista månaderna 2018. Trenden i ekonomin var ändå fortfarande tämligen god. Under hela 2018 växte världsekonomin i nästan samma goda takt som 2017. Skillnaderna mellan ländernas ekonomiska utveckling blev större. I euroområdet avtog den ekonomiska tillväxten betydligt under årets lopp, delvis till följd av temporära faktorer. Arbetslösheten fortsatte att sjunka markant och inflationen ökade.

Europeiska centralbanken fortsatte att normalisera sin penningpolitik. ECB minskade i oktober sina nettoinköp enligt programmet för värdepappersköp till 15 miljarder euro per månad och upphörde helt med dem vid årsskiftet.

Styrräntorna förblev oförändrade hela året. I slutet av året steg euriborräntorna en aning. De längre marknadsräntorna sjönk i slutet av året till följd av en ökad osäkerhet och de slutade på samma nivå som i början av året. Till följd av den drastiska nedgången i slutet av året sjönk aktiekurserna så att de var lägre än i början av året.

I Finland fortsatte ekonomin sin goda tillväxt under den senare hälften av året. Enligt preliminära uppgifter växte ekonomin 2018 något långsammare än 2017. Den ekonomiska tillväxten fokuserades mera än tidigare på konsumtion. Sysselsättningen förbättrades klart och realinkomsterna ökade. I slutet av året blev konsumenternas förtroende ändå svagare. Företagens lönsamhet fortsatte att förbättras, men investeringarna ökade endast något.

På bostadsmarknaden minskade försäljningen av gamla bostäder en aning jämfört med det föregående året. Efterfrågan riktade sig till nya bostäder och antalet nya bostäder var nu störst sedan början av 1990-talet. Bostadspriserna steg endast en aning.

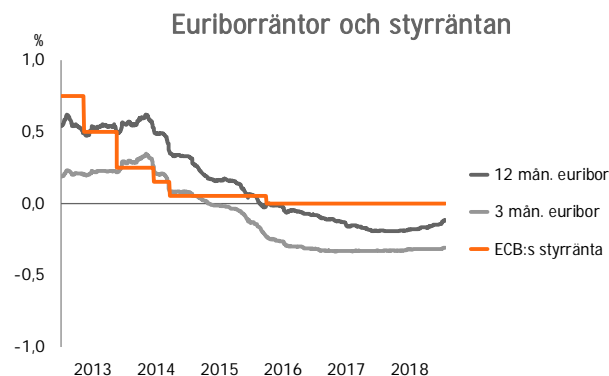
Konjunkturutsikterna håller på att dämpas, och osäkerheten har ökat markant. De största riskerna hänför sig till den internationella ekonomin och politiken. Ränteutsikterna är stabila. ECB har meddelat att den kommer att hålla sin styrränta på nuvarande nivå åtminstone över sommaren 2019.

Utlåningen till hushåll ökade med 2,2 procent 2018. Bolånen ökade med 1,7 procent och nedgången i räntan på nya uttagna bolån stannade upp mot slutet av året. Årstillsväxten i företagskrediter och krediter till bostadssammanslutningar ökade och uppgick i december till 7,5 procent. Resultaten i bankbarometern förutspår att hushållens och företagens efterfrågan på kredit kommer att minska avsevärt.

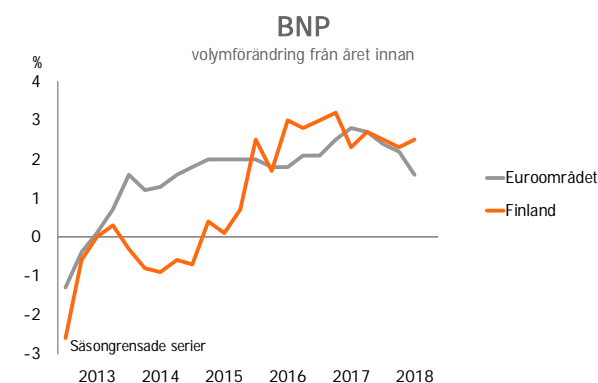
Inlåningen ökade med 2,6 procent 2018. Inlåningen från hushåll ökade med 5,6 procent och inlåningen från företag med 3,5 procent. Inlåningen från offentlig sektor minskade med nästan 13 procent.

Värdet av de placeringsfonder som registrerats i Finland uppgick vid slutet av 2018 till 110,1 miljarder euro. Nettoteckningarna i fonderna var under året 3,9 miljarder euro negativa. Mest inlösningar gjordes i långa räntefonder och aktiefonder.

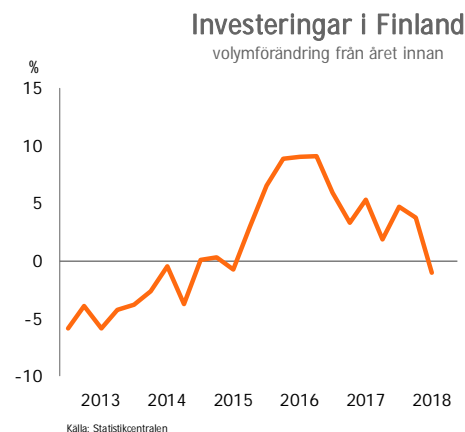
Den goda stämningen i ekonomin gynnade försäkringsbranschen i Finland 2018, men den fortfarande tämligen stränga priskonkurrensen och turbulensen på placeringsmarknaden mot slutet av året dämpade resultatutvecklingen.

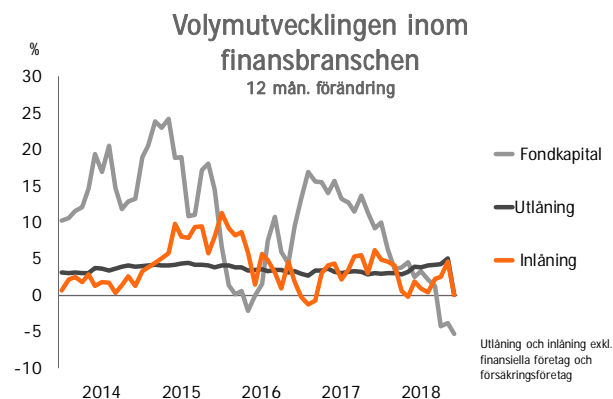
Källa: Finlands Bank

Källor: Eurostat, Statistikcentralen

Källa: Statistikcentralen

Källor: Finlands Bank, Suomen Sijotustutkimus Oy

Resultat och omslutning

Resultatanalys, milj. €	Förändring,			Förändring,			7–9/2018
	1–12/2018	1–12/2017*	%	10–12/2018	10–12/2017*	%	
Resultat före skatt	1 017	1 031	-1,3	330	192	71,5	262
Bankrörelse	795	619	28,3	306	141	116,6	156
Skadeförsäkring	133	210	-36,7	2	73	-97,4	67
Kapitalförvaltning	213	247	-13,7	76	56	36,1	42
Övrig rörelse	-123	-45	172,9	-54	-77	-30,5	-4
Intäkter							
Räntenetto	1 175	1 102	6,7	308	281	9,7	297
Försäkringsnetto	566	478	18,5	134	137	-2,5	154
Provisionsintäkter, netto	887	879	0,9	232	242	-4,4	212
Nettointäkter från placeringsverksamhet	254	522	-51,3	-31	104	-129,5	79
Övriga rörelseintäkter	61	83	-26,2	15	8	77,6	25
Intäkter totalt	2 943	3 063	-3,9	657	772	-14,8	766
Kostnader							
Personalkostnader (exkl. överföringen av arbetspensionsansvaret)	803	758	6,0	211	193	9,1	178
Överföring av det lagstadgade arbetspensionsansvaret	-286			-286			
Avskrivningar och nedskrivningar	325	246	32,0	136	88	55,1	58
Övriga rörelsekostnader	839	764	9,9	242	222	9,2	185
Kostnader totalt	1 681	1 768	-4,9	303	503	-39,7	422
Nedskrivningar av fordringar	-46	-48	-3,6	-22	-20	8,3	-17
Tillfälligt undantag (overlay approach)	26			56			-7
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	-230	-220	4,4	-58	-56	4,1	-58

*Jämförelsetalen för 2017 har ändrats på det sätt som beskrivs i nottabellerna till följd av att IFRS 15 trätt i kraft och att periodiseringspraxisen för expeditionsavgifter för krediter ändrats.

Balansräkningens nyckeltal, milj. €	Förändring, %		
	31.12.2018	31.12.2017	
Fordringar på kunder	87 081	82 193	5,9
Investeringsstillgångar	23 047	23 324	-1,2
Skulder till kunder	66 112	65 549	0,9
Försäkringsskuld	9 476	9 950	-4,8
Skuldebrev emitterade till allmänheten	30 456	26 841	13,5
Eget kapital	11 832	11 084	6,7
Omslutning totalt	140 382	137 205	2,3

Januari–december

OP Gruppens resultat före skatt var 1 017 miljoner euro (1 031). Resultatet minskade med 14 miljoner euro från jämförelseperiodens resultat. Intäkterna från kundrörelsen, dvs. räntenettet, försäkringsnettot och nettoprovisionsintäkterna ökade från jämförelseperioden. Överföringen av merparten av skötseln av det lagstadgade arbetspensionskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen förbättrade resultatet före skatt med 286 miljoner euro. Resultatet minskade av att nettointäkterna från placeringsverksamheten och de övriga rörelseintäkterna minskade.

Räntenettet ökade med 6,7 procent till 1 175 miljoner euro. Räntenettet ökade i Bankrörelsen med 50 miljoner euro och i Övrig rörelse med 27 miljoner euro. Försäkringsnettot var 566 miljoner euro (478). Under jämförelseperioden försvagade sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden försäkringsnettot med 102 miljoner euro. Den jämförbara förändringen i försäkringsnettot var -2,3 procent. Ökningen i premieintäkterna från privat- och företagskunder stödde tillväxten i försäkringsnettot. Nettoprovisionsintäkterna var 887 miljoner euro, dvs. 8 miljoner euro större än ett år tidigare. Återbäringen av fondanknutna förvaltningsprovisioner ökade med 14 miljoner euro, nettoprovisionsintäkterna från betalningsrörelsen med 17 miljoner euro samt nettoprovisionsintäkterna från hälso- och välbefinnandetjänsterna med 4 miljoner euro. Kapitalförvaltningens provisionsintäkter minskade däremot med 29 miljoner euro.

Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade med 268 miljoner euro (51,3 procent) till 254 miljoner euro. På en del av försäkringsbolagens egetkapitalinstrument tillämpas ett tillfälligt undantag (overlay approach). Förändringarna i verkligt värde på de placeringar som omfattas av det tillfälliga undantaget bokförs i fonden för verkligt värde bland eget kapital. Intäkterna från placeringsverksamheten minskade totalt med 46,3 procent till 280 miljoner euro. OP Gruppens försäkringsbolags totala intäkter från placeringar till verkligt värde var 0,7 procent (3,1).

Nettointäkter värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (under jämförelseperioden nettointäkter från tillgångar som kan säljas) minskade från jämförelseperioden med 252 miljoner euro. I början av 2018 togs standarden IFRS 9 i bruk, vilket medförde att beloppet av placeringar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat och realisationsvinster minskade. Beloppet av placeringar värderade till verkligt värde via resultatet ökade däremot. De inverkade på resultatet med 174 miljoner euro (301). Nettointäkterna från förvaltningsfastigheter minskade med 40 miljoner euro från jämförelseperioden. Realisationsvinster bokfördes för 36 miljoner euro (263). Under jämförelseperioden användes realisationsvinster främst för att komplettera försäkringsskulden. Nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen förbättrade resultatet med 43 miljoner euro. Under jämförelseperioden försämrade nettoförändringen för de här räntekompletteringarna resultatet med 51 miljoner euro. De positiva värdeförändringarna i derivatens kredit- och motpartsrisk, som beror på marknadsförändringar, i nettointäkterna från handeln blev 14 miljoner euro mindre än under jämförelseperioden.

De övriga rörelseintäkterna minskade från jämförelseperioden med 22 miljoner euro till 61 miljoner euro. Hela aktiestocken i det baltiska dotterföretaget Seesam Insurance AS såldes till Vienna Insurance Group (VIG). För försäljningen bokfördes totalt 16 miljoner euro i realisationsvinst av engångsnatur. Under jämförelseperioden bokfördes återbäringar av mervärdesskatter av engångsnatur från tidigare år och räntor på dem för totalt 22 miljoner euro. Under jämförelseperioden bokfördes dessutom intäkter av engångsnatur på 25 miljoner euro bland övriga rörelseintäkter för försäljningen av avtals- och betalterminalbeståndet för kortinlösen- och betalterminaltjänster. För affären bokfördes extra avskrivningar och övriga kostnader för 6 miljoner euro.

Kostnaderna minskade med 4,9 procent till 1 681 miljoner euro. Överföringen av det lagstadgade arbetspensionsansvaret i slutet av 2018 minskade OP Gruppens pensionskostnader med 286 miljoner euro. Utan inverkan av överföringen av pensionsansvaret ökade kostnaderna med 11,3 procent till 1 967 miljoner euro och personalkostnaderna med 6,0 procent till 803 miljoner euro. Utvecklingen inverkade på kostnaderna med 202 miljoner euro (219). De nya affärsrörelsernas andel av de totala kostnaderna var 92 miljoner euro (61). Avskrivningarna enligt plan ökade med 14,6 procent till 219 miljoner euro. Ökningen i avskrivningar berodde på de ökade satsningarna på utveckling under de senaste åren. Nedskrivningarna ökade med 51 miljoner euro från jämförelseperioden. Nedskrivningar av rörelsefastigheter bokfördes för 41 miljoner euro och nedskrivningar av datasystem för 61 miljoner euro. Myndighetsavgifterna ökade med 41 miljoner euro från jämförelseperioden.

Resultatförsvagande nedskrivningar på olika resultatposter för krediter och fordringar samt placeringar bokfördes för totalt 70 miljoner euro (89), varav 46 miljoner euro (48) bokfördes för krediter och övriga fordringar. Nedskrivningarna av fordringar har 2018 beräknats i enlighet med standarden IFRS 9, så de är inte jämförbara med de nedskrivningar som beräknats enligt den tidigare standarden IAS 39. Nödlidande fordringar av krediter och övriga fordringar var små, dvs. 1,0 procent (1,2) av kredit- och garantistocken.

OP Gruppens inkomstskatt för rapportperioden var 125 miljoner euro (189). Den effektiva skattesatsen var 21,7 procent (20,7). Den effektiva skattesatsen höjdes av oavdragbara poster på grund av gruppinterna innehav.

OP Gruppens eget kapital uppgick till 11,8 miljarder euro (11,1). Det egna kapitalet ökade av rapportperiodens resultat. I eget kapital ingick Avkastningsandelar för 3,0 miljarder euro (2,9), av dem bestod 0,3 miljarder euro (0,3) av uppsagda Avkastningsandelar. Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2018 är 3,25 procent. Den ränta som ackumulerats på Avkastningsandelar under rapportperioden uppskattas till sammanlagt 94 miljoner euro. För 2017 betalades räntor för totalt 90 miljoner euro i juni 2018.

Oktober–december

Det fjärde kvartalets resultat före skatt var 330 miljoner euro medan det ett år tidigare var 192 miljoner euro. Resultatutvecklingen stöddes av att räntenettet växte.

Räntenettet, nettoprovisionsintäkterna och nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade däremot. Intäkterna på totalt 657 miljoner euro minskade med 14,8 procent från jämförelseperioden. Överföringen av merparten av skötseln av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen förbättrade resultatet före skatt med 286 miljoner euro.

Räntenettet ökade från året innan med 9,7 procent till 308 miljoner euro. Försäkringsnettot minskade med 2,5 procent till 134 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna var 232 miljoner euro, dvs. 11 miljoner euro mindre än ett år tidigare. Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade, det tillfälliga undantaget (overlay approach) medräknat, med 75,5 procent till 25 miljoner euro till följd av att realisationsvinster minskade med 102 miljoner euro.

Kostnaderna minskade från jämförelseperioden med 39,7 procent till 303 miljoner euro. Överföringen av arbetspensionsansvaret i slutet av 2018 minskade OP Gruppens pensionskostnader med 286 miljoner euro. Utan inverkan av överföringen av pensionsansvaret ökade kostnaderna med 17,1 procent till 589 miljoner euro och personalkostnaderna med 9,1 procent till 211 miljoner euro. Centralinstitutets avsättning för omstrukturering ökade personalkostnaderna med 10 miljoner euro. Avskrivningarna och nedskrivningarna ökade från jämförelseperioden med 55,1 procent till 136 miljoner euro. Nedskrivningar av rörelsefastigheter bokfördes för 33 miljoner euro och nedskrivningar av datasystem för 41 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 9,2 procent till 242 miljoner euro. Nedskrivningarna av fordringar, 22 miljoner euro, ökade från jämförelseperioden med 2 miljoner euro.

Viktiga händelser under rapportperioden

Förändringar i den högsta ledningen

Chefdirektör Reijo Karhinen gick i enlighet med sitt direktörsavtal i pension 31.1.2018. Reijo Karhinen har varit chefdirektör för OP Gruppen sedan 2007. Juris magister, MBA och teknologie doktor Timo Ritakallio började som ny chefdirektör 1.3.2018. Han övergick i OP Gruppens tjänst från uppdraget som verkställande direktör för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Uppdragen som ordförande för direktionen och chefdirektör handhades under perioden 1.2.–28.2.2018 av direktören för grupp tjänster, Tony Vepsäläinen.

Direktionsledamot Jouko Pölönen avgick från OP Gruppens centralinstituts direktion 30.4.2018 för att bli verkställande direktör för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Jouko Pölönen ansvarade sedan 2014 som direktionsledamot för bankrörelsesegmentet.

Direktionsledamot Jari Himanen avgick från OP Gruppens centralinstituts direktion 6.5.2018 för att bli verkställande direktör för OP Suur-Savo. Jari Himanen hade sedan 2014 varit ledamot av direktionen samt ansvarat för gruppstyrning och kundrelationer.

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut beslöt 6.6.2018 förnya ansvarsområdena för direktionen och den högsta ledningen vid centralinstitutet. OP Gruppens

centralinstitutskoncern fortsatte under slutet av året sin omorganisering i enlighet med direktionens nya ansvarsområden.

Kärnan i OP Gruppens affärsrörelse består av bank- och försäkringsrörelsen. Bankrörelsen är indelad i två ansvarsområden. I direktionen ansvarar juris kandidat, eMBA Harri Nummela för affärsrörelsen Bankrörelse för privatkunder och sme-företag.

Teknologie licentiat Katja Keitaanniemi ansvarar i direktionen för affärsrörelsen Bankrörelse för företag och institutioner. Hon övergick till OP Gruppen från Finnvera 6.8.2018.

I Försäkringsrörelsen ingår skade- och livförsäkringsrörelsen för privat- och företagskunder samt hälso- och välbefinnanderörelsen. I direktionen ansvarar agronomie- och forstmagister, eMBA Olli Lehtilä för affärsrörelsen Försäkringskunder.

Ekonomie magister Harri Luhtala var ekonomidirektör och ledamot av direktionen för OP Gruppen samt verkställande direktör för OP Andelslag till och med 31.10.2018. Ekonomie magister Vesa Aho utnämndes till ekonomidirektör och ledamot av direktionen för OP Gruppen samt till verkställande direktör för OP Andelslag från 1.11.2018. Han har tidigare varit verkställande direktör för Försäkringsaktiebolaget Garantia samt ekonomi- och finansdirektör vid Pohjola Bank Abp.

Juris kandidat, eMBA Tony Vepsäläinen ansvarar i direktionen för Grupp tjänster. Han är också vice ordförande för direktionen och ställföreträdare för chefdirektören.

I direktionen ansvarar diplomingenjör Juho Malmberg för utveckling och teknik.

Juris kandidat, LL.M. Eur. Tiia Tuovinen ansvarar i direktionen för juridik och compliance.

Utöver direktionsledamöterna rapporterar dessutom följande direkt till chefdirektören: revisionsdirektör Leena Kallasvuo, direktör för kommunikation och samhällsrelationer Tuuli Kousa, personaldirektör Hannakaisa Länsisalmi, direktör för strategi och utveckling Pekka Puustinen samt riskhanteringsdirektör Markku Pehkonen.

Lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen

Representantskapet vid pensionskassan OP-Eläkekassa, som förvaltar det lagstadgade arbetspensionsskyddet för OP Gruppens personal, beslöt 31.7.2018 att överföra ett pensionsansvar på cirka 1 068 miljoner euro och skötseln av arbetspensionsskyddet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Solvenskapitalet som överfördes uppgick till 263 miljoner euro. Beslutet föregicks av en konkurrensutsättning där styrelsen för OP-Eläkekassa inbegärde offerter av de största arbetspensionsbolagen. Det överförda försäkringsbeståndet motsvarar 90,8 procent av OP-Eläkekassas totala pensionsansvar. Överföringen verkställdes 31.12.2018.

Enligt den preliminära planen kommer det återstående pensionsansvaret att överföras till Ilmarinen senare, tidigast vid slutet av 2020.

Överföringen stärkte OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med 0,4 procentenheter. Överföringen av ansvaret gav upphov till en post i OP Gruppens resultat, och posten förbättrade OP Gruppens resultat med 286 miljoner euro.

OP Gruppen medlem i Finans Finland

OP Gruppen anslöt sig som medlem till Finans Finland från 1.1.2019 och utträdde ur Palta rf. Syftet med beslutet var att stärka utvecklingen, samarbetet och konkurrensförmågan i finansbranschen i Finland.

Undersökningar och utmärkelser

I T-Medias undersökning i oktober om förtroende och anseende placerade sig OP på sjunde plats bland de mest ansedda och tillförlitliga företagen i Finland. Placeringen var den bästa bland företagen i finansbranschen.

OP röstades till den attraktivaste finansarbetsgivaren inom såväl handelsbranschen som IT-branschen i Universums årliga undersökning om arbetsgivarprofilen. I handelsbranschen kom OP på femte plats och i IT-branschen på nionde plats.

I november placerade sig OP på första plats i Finland i tidskriften The Bankers tävling Bank Of The Year.

I november nådde OP Företagsbanken Abp första plats i Prosperas undersökning Corporate Banking 2018 Finland i kategorin för de största företagen, dvs. bland företagen med en omsättning över 1,5 miljarder euro.

OP Gruppens strategiska mål och prioriteringar

OP Gruppens strategiska mål	31.12.2018	31.12.2017	Mål 2019
Kundupplevelse, NPS (-100+100)			
Varumärket	23	22	25
Kundmöten	61	58	70
CET1-kapitaltäckning, %	20,5	20,1	22
Avkastning på ekonomiskt kapitalkrav, % (12 mån. glidande)	20,8	20,4	22
Kostnader för nuvarande affärsrörelse (12 mån. glidande), milj. €	1 833	1 661	Kostnaderna 2020 på samma nivå som 2015 (1 500)
Ägarkunder, miljoner	1,9	1,8	2,1 (2019)

Förvaltningsrådet för OP Gruppens centralinstitut fastställde 26.9.2018 de viktigaste prioriteringarna för återstoden av strategiperioden. Samtidigt fastställdes en ny vision. OP Gruppen baserar fortfarande sin verksamhet på den strategi som fastställdes 2016, men till följd av förändringarna i omvärlden har gruppen preciserat fokuseringarna för strategin.

OP Gruppens vision är att vara Finlands ledande och attraktivaste finansgrupp såväl för personalen och kunderna som för samarbetspartnerna och intressentgrupperna. Strategin prioriterar därför nu en utmärkt arbetstagarupplevelse, den bästa kundupplevelsen samt att antalet ägarkunder ska öka till minst två miljoner. De här prioriteringarna stöds av två andra strategiska prioriteringar: att avkastningen på utvecklingen ska maximeras och att intäkterna ska växa snabbare än kostnaderna.

För att verkställa strategin och visionen har OP Gruppen inlet en betydande ändring av förfaringsätten. Det nya smidiga förfaringsättet ska betona att arbetet är betydelsefullt och öka trivseln i arbetet, vilket leder till att kundupplevelsen och effektiviteten i arbetet förbättras och möjligheter till att minska kostnaderna öppnas.

Det smidiga förfaringsättet tas i bruk stegvis i OP Gruppens centralinstitut. Ibruktagningen av den nya verksamhetsmodellen började med en omorganisering. I anslutning till omorganiseringen inleddes samarbetsförhandlingar vid centralinstitutskoncernen 1.10.2018 och de slutfördes 13.11.2018. Förändringarna ledde till att cirka 700 uppgifter upphörde samtidigt som det uppstod över 1 000 nya arbetsuppgifter. Den nya organisationen gäller från och med 1.1.2019. Utvecklingen av verksamhetsmodellen och planeringen av förändringen fortsätter på våren 2019. Ändringarna i organisationen är en del av centralinstitutskoncernens Fiksu100-sparprogram på 100 miljoner euro.

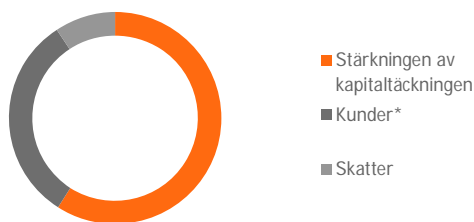
Hur gruppen främjar ägarkundernas och omvärldens framgång

OP Gruppens grunduppgift är att med sin starka kapitaltäckning och effektivitet skapa bestående ekonomisk framgång, trygghet och välfärd för sina ägarkunder och omvärlden. OP:s verksamhet bygger på kooperativa värden, en stark kapitaltäckning, kunnig riskhantering och respekt för kunderna. Gruppens värden är människonärhet, ansvarskänsla och framgång tillsammans.

Användningen av resultatet

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag har den inte som mål att maximera vinsten för ägarna, utan att så effektivt som möjligt producera de tjänster som ägarkunderna behöver. Gruppen använder den gemensamma framgången för ägarkundernas bästa i form av koncentreringsförmåner och andra ekonomiska förmåner samt för att upprätthålla och utveckla betjäningförmågan.

Uppskattning av hur OP Gruppens rörelseresultat för rapportperioden används då det fastställts efter räkenskapsperiodens slut:

*) Kunder = kundbonus, rabatter och räntor på ägarkundernas placeringar

OP Gruppen behöver en stark kapitaltäckning såväl för att framgångsrikt genomföra sin grunduppgift som för att uppfylla de ökande myndighetskraven. Merparten av rörelseresultatet används för att stärka kapitaltäckningen. Det här betyder att gruppen måste vara effektiv och ha resultatkapacitet också i fortsättningen.

En betydlig del av resultatet återbetalas till ägarkunderna genom OP-bonus och genom olika förmåner och rabatter. I enlighet med grundprincipen för kooperativa företag ska nyttan fördelas i proportion till hur mycket varje medlem anlitar andelslagets tjänster. Förmånshelheten består av OP-bonus som samlas för nästan alla ärenden i proportion till mängden ärenden samt av förmåner och rabatter på banktjänster samt på skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsprodukter. Dessutom erbjuds vissa tjänstekoncept endast till ägarkunder. Ägarkunderna kan också placera i sin andelsbank via Avkastningsandelar. På Avkastningsandelarna betalas en årlig ränta som utgör bankernas vinstutdelning.

Mätt enligt de skatter som OP Gruppen betalar för resultatet är den en av de största skattebetalarna i Finland. Genom att betala skatten i Finland främjar OP hela Finlands framgång.

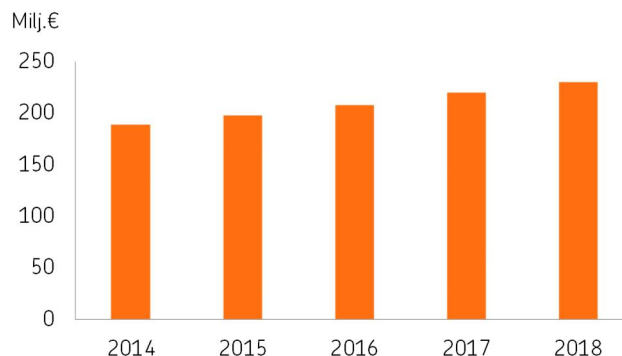
Kundrelationer och kundförmåner

OP Gruppens ägarkunder ökade under januari–december med nästan 79 000 till 1,9 miljoner. Antalet gemensamma kunder inom bank- och försäkringsrörelsen ökade med 21 000 till över 1,8 miljoner under januari–december.

Vid slutet av december uppgick andelsbankernas ägarkunders placeringar i andelsbankernas Avkastningsandelar och medlemsandelar till totalt 3,2 miljarder euro (3,1).

Andelsbankernas ägarkunder samlar OP-bonus för sina bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsärenden. Värdet av den nya bonus som ägarkunderna samlat genom att koncentrera sina ärenden var totalt 230 miljoner euro (220) för januari–december. Bonus användes för bank- och kapitalförvaltningstjänster för totalt 111 miljoner euro (102) och för försäkringspremier för skadeförsäkringsprodukter för 118 miljoner euro (114). OP-bonus användes för 2 371 000 försäkringsräkningar (2 315 000), av vilka 358 000 (327 000) betalades helt med bonus.

Ny kundbonus som samlat

Ägarkundernas nytta av det rabatterade priset på paketet med dagliga banktjänster uppgick enligt den uppdaterade beräkningen till 31 miljoner euro (29) under rapportperioden. Ägarkunderna beviljades 67 miljoner euro (71) i koncentreringsrabatter på skadeförsäkringar. Dessutom köpte, sålde och bytte ägarkunderna andelar i de flesta fonder utan separata kostnader. Förmånens värde var 6 miljoner euro (5).

Ovan nämnda OP-bonus och kundförmåner uppgick totalt till 334 miljoner euro (325), dvs. 24,7 procent av OP Gruppens resultat före skatt och beviljade förmåner (24,0).

Den ränta som ackumulerats på Avkastningsandelar under rapportperioden uppskattas till sammanlagt 94 miljoner euro (90). Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2018 är en ränta på 3,25 procent (3,25).

Ansvarskänsla

Företagsansvaret är en fast del av OP Gruppens affärsrörelse och strategi. Inom vårt arbete kring företagsansvaret beaktar gruppen det ekonomiska och sociala ansvaret samt miljöansvaret. OP Gruppens mål inom företagsansvaret är att vara en föregångare inom branschen i Finland. OP har förbundit sig till att iaktta de tio principerna om mänskliga rättigheter, rättigheter i arbetslivet, miljöprinciper och antikorrupcion i enlighet med FN:s Global Compact-initiativ. OP har sedan 2009 förbundit sig att iaktta FN:s principer för ansvarsfull placering.

OP Gruppens mål för att främja mångfalden är att det ska finnas minst 40 procent av vardera könet i bestämda chefsuppdrag. Vid slutet av 2018 var kvinnornas andel 24 procent (21).

Främjandet av de ungas förmåga att förstå finansiell information är en viktig del av OP Gruppens företagsansvar. Under 2018 stödde OP totalt 42 000 barns och ungdomars ekonomiskundskaper vid mer än 500 evenemang runt om i Finland. OP är huvudsaklig samarbetspartner för den riksomfattande Ekonomiskapstävlingen för niondeklassister. Det första skedet av den förnyade tävlingen ägde rum i grundskolorna runt om i Finland i början av april, och OP var värd för finalen på riksplanet i Vallgård i maj.

OP gick i maj med som medlem i Climate Leadership Coalition (CLC). CLC är en förening på hög nivå som har som mål att påverka den allmänna konkurrenskraften hos näringslivet i Finland och hos forskningsorganisationerna samt deras beredskap att svara på de hot som klimatförändringen och naturresursernas tillräcklighet ställer samt på förmågan att utnyttja de affärsrörelsemöjligheter som uppstår.

OP Gruppen donerade med kampanjen Sommarjobb på OP:s bekostnad över 500 000 euro till föreningar runt om i Finland. Genom kampanjen erbjöds ett sommarjobb för 1 200 unga.

OP Gruppen godkände i oktober Green Bond Framework, som gör det möjligt att emittera gröna obligationslån. De näringsgrenar som finansieras enligt referensramen är bland annat förnybar energi, energieffektivitet, förhindrande och kontroll av föroreningar samt hållbar markanvändning med hållbart skogsbruk.

Under 2018 lanserade OP evenemangskonceptet Säkerhet på nätet, som fokuserar på digirådgivning, och gav seniorer handledning i digitala kompetenser vid cirka 800 evenemang.

OP understödde under 2018 finländsk utbildning och kompetens genom att donera totalt 1,3 miljoner euro till yrkeshögskolor. I december 2018 donerade OP 50 000 euro till WWF Finlands klimatförändringsarbete.

OP fortsatte under 2018 med att upprätthålla förmedlingstjänsten för frivilligarbete, Hiiop100, samt frivilligarbetet som en del av sitt företagsansvar. I december meddelade OP att webbplatsen Hiiop100.fi skulle doneras till Medborgararenan.

Flerkanalstjänster

Gruppens servicenät består av flera kanaler: kontors-, nät-, mobil- och telefonserviser. Personlig kundbetjäning erbjuds på kontor och digitalt. Gruppens mål är att erbjuda branschens bästa kundupplevelse i flera kanaler genom fortlöpande och betydelsefulla möten i alla kanaler.

OP lanserade i juli en förenklad och lättanvänd nättjänst för att erbjuda likvärdiga banktjänster för alla kundgrupper. OP Tillgänglig erbjuder grundläggande banktjänster för privatkunder som inte kan använda t.ex. tjänsten op.fi eller OP-mobilen på grund av begränsad syn och hörsel, nedsatt motorik eller andra funktionsbegränsningar. Tjänsten har tagits fram i samarbete med kunderna.

OP-mobilen var i december huvudkanal för kundernas dagliga ärenden med över 22 miljoner besök (18) på en månad. Antalet besök i mobilapplikationen Pivo uppgick i december till 4 miljoner (2). OP-företagsmobilen hade i december 620 000 besök (360 000). Med Pivos kompisbetalning och Siirto-betalningen kan kunderna överföra pengar till en annan person med hjälp av mottagarens telefonnummer. Cirka 520 000 OP-kunder (330 000) har redan registrerat sig i Siirto-tjänsten.

Antalet besök i nättjänsterna var cirka 9 miljoner (9) i december. Trots att nättjänsterna och mobiltjänsterna har växt, har OP Gruppen fortfarande det mest omfattande kontorsnätet i landet: 365 kontor (407) runt om i Finland. Det egna kontorsnätet stöds dessutom av ett omfattande nätverk av ombud och partner som är särskilt viktigt vid försäljningen av skadeförsäkringar.

OP Gruppen har stor närvaro i de vanligaste sociala medierna, där den har sammanlagt cirka 420 000 följare (370 000). Utöver gruppens konton i sociala medier på riksplanet har många andelsbanker egna Facebook-sidor, där de delar publikationer som är avsedda för lokala kunder.

Hälsa och välbefinnande

Pohjola Hälsa Ab:s sjukhusnät fullbordades i maj 2018 då sjukhuset i Åbo öppnade. Sjukhusen i Helsingfors, Tammerfors, Uleåborg, Kuopio och Åbo erbjuder omfattande bashälsovård och specialistsjukvård, undersökningar, operationstjänster samt rehabilitering. De tidigare planerna på att bygga upp ett nät med läkarcentraler har slopats och Pohjola Hälsa fokuserar i fortsättningen på sjukhusverksamheten.

Kunderna har varit nöjda med Pohjola Hälsas tjänster. NPS-talet som operationspatienterna gett var i januari–december 96 (97).

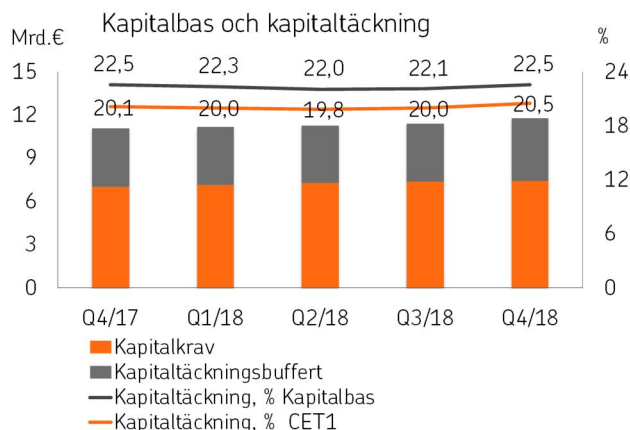
Kapitaltäckning

Kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

OP Gruppens kapitalbas uträknad enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (konglomeratlagen) överskred lagens minimibelopp med 3,7 miljarder euro (3,6). Kapitalkravet för Bankrörelsen var oförändrat på 14,3 procent av riskvägda poster. Gruppens kapitalbas i förhållande till minimikapitalkravet var 147 procent (148). Relationstalet var 162 procent utan de riskviktsgolv som ECB fastställt. Till följd av bankrörelsens buffertkrav och försäkringsbolagens solvenskrav beskriver minimikapitalet för kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen, 100 procent, den nivå inom vilken konglomeratet kan verka utan myndighetsåligganden på grund av underskrivning av buffertar.

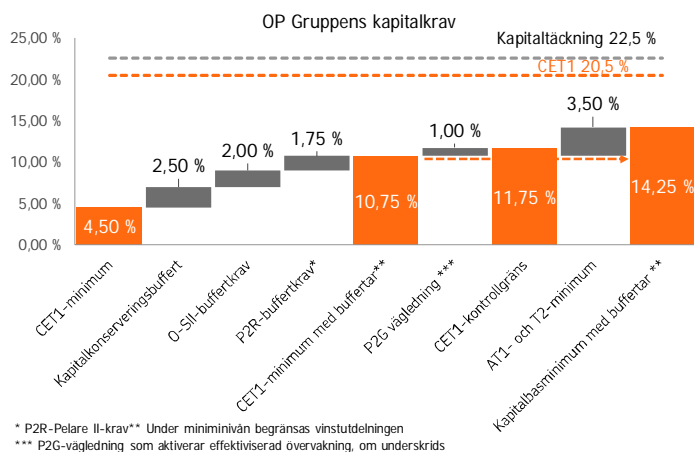
Kapitaltäckning för kreditinstitut

OP Gruppens CET1-kapitaltäckning var 20,5 procent (20,1). De riskviktsgolv som ECB fastställt sänkte kapitaltäckningen med 2,1 procentenheter.

Kapitaltäckningen i OP Gruppens kreditinstitutsverksamhet är stark i förhållande till den lagstadgade kapitaltäckningen och de kapitalkrav som ställs av myndigheterna. Den lagstadgade minimigränsen är 8 procent för kapitalrelationen och 4,5 procent för CET1-kapitaltäckningen. Kapitalkonserveringsbufferten på 2,5 procent enligt kreditinstitutslagen, O-SII-buffertkravet på 2 procent och ECB:s P2R-krav höjer i praktiken den lägsta gränsen till 14,3 procent för kapitalrelationen och till 10,8 procent för CET1-kapitaltäckningen.

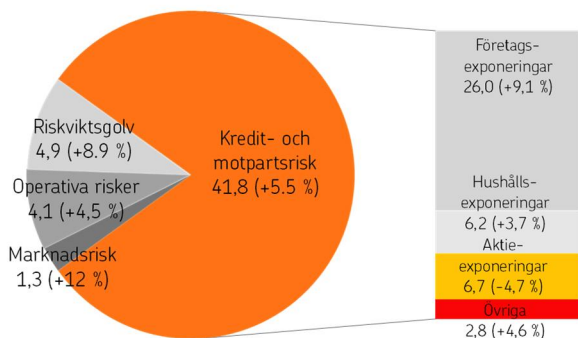

Kärnprimärkapitalet i OP Gruppens kreditinstitutsverksamhet var 10,7 miljarder euro (9,9). Kärnprimärkapitalet ökade av bankrörelsens resultat, överföringen av det lagstadgade arbetspensionsansvaret och emissioner av Avkastningsandelar. Beloppet av Avkastningsandelarna i kärnprimärkapitalet var 2,9 miljarder euro (2,8).

Det totala riskvägda exponeringsbeloppet uppgick till 52,1 miljarder euro (49,2), vilket är 5,9 procent större än vid slutet av 2017. Den lägsta gränsen för riskvikterna för hushållsexponeringar som ECB fastställt var 4,9 miljarder euro, och utan den var det totala riskvägda exponeringsbeloppet 47,2 miljarder euro och ökningen från årsskiftet 5,6 procent. De genomsnittliga riskvikterna för företags- och hushållsexponeringarna ökade något.

Totalt riskvägda exponeringsbelopp
 31.12.2018 52,1 mrd.€
 (förändring från årets början 5,9 %)

Finans- och försäkringskonglomeratets interna investeringar i försäkringsföretag behandlas i enlighet med ECB:s tillstånd som riskvägda poster. I aktieexponeringarna ingår 6,4 miljarder euro i riskvägda poster för gruppens interna innehav i försäkringsföretag med en riskvikt på cirka 280 procent.

Finansinspektionen fattar ett makrotillsynsbeslut kvartalsvis. Finansinspektionen beslöt i december 2018 att tills vidare inte ställa något konkracykliskt buffertkrav för bankerna. För bolånen trädde en lägsta gräns för riskvikten på 15 procent i kraft vid början av 2018 för minst två år. Utan ECB:s lägsta gräns för riskvikten skulle Finansinspektionens lägsta gräns för riskvikt på 15 procent för bostadskrediter försvaga CET1-kapitaltäckningen med uppskattningsvis 1,4 procentenheter.

I de kommande EU-bestämmelserna ingår ett krav som beskriver skuldsättningsgraden, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio). Bruttosoliditetsgraden för OP Gruppens bankrörelse är enligt nuvarande tolkningar uppskattningsvis 8,6 procent (7,9) enligt siffrorna vid slutet av rapportperioden. Bruttosoliditetsgraden förbättrades särskilt av en mer omfattande identifiering av icke-bindande limiter vid beräkningen. Enligt utkastet till bestämmelserna är miniminivån 3 procent.

Skade- och livförsäkring

Skade- och livförsäkringsbolagens förskottsutdelningar minskade kapitalbasen. Solvensställningen stärktes av det sänkta kapitalkravet.

	Skadeförsäkring		Livförsäkring	
	31.12. 2018	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2017
Kapitalbas, milj. €*	818	902	1 297	1 317
Kapitalkrav, milj. €*	621	666	578	674
Solvensprocent*	132	135	225	195
Solvensprocent (utan beaktande av övergångsbestämmelse)	132	135	176	151

*med beaktande av övergångsbestämmelser

ECB:s tillsyn

OP Gruppen omfattas av Europeiska centralbankens (ECB) tillsyn. OP Gruppen underrättades 2.2.2017 om att ECB beslutat att fastställa ett riskviktsgolv för OP Gruppens hushållsexponeringar. De relevanta lägsta gränser för riskvikter för hushållsexponeringar som ECB fastställt är 15,4 procent för exponeringar med säkerhet i fastighet och 32,7 procent för privatkunders övriga exponeringar.

ECB har för OP Gruppen ställt ett buffertkrav som baserar sig på tillsynsmyndighetens bedömning (SREP). Det buffertkrav som ECB fastställt och som gäller från 1.1.2018 (P2R) är 1,75 procent. Dessutom har ECB som kapitaltäckningsvägledning (P2G) fastställt 1,0 procent. Om gränsen överskrids påverkas t.ex. vinstutdelningen inte av det. De buffertkrav som ECB ställt är på samma nivå som under jämförelseåret.

Skulder i enlighet med lagen om resolution

Enligt bestämmelserna om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag har resolutionsmyndigheten rätt att på ett sätt som påverkar placerarens ställning ingripa i villkoren för placeringsprodukter som banken emitterat. Resolutionsmyndighet för OP Gruppen är EU:s resolutionsnämnd (Single Resolution Board, SRB) i Bryssel. Kravet på OP Gruppens kapitalbas och nedskrivningsbara skulder (MREL) har fastställts till 12,2 miljarder euro, dvs. 27,6 procent, av det totala riskvägda exponeringsbeloppet vid slutet av 2016. OP Gruppens mål är att täcka MREL-kravet med kapitalbasen och övriga efterställda skulder. OP Gruppens MREL-relationstal var ungefär 35 procent vid årsskiftet 2017. SRB har fastställt OP Gruppens resolutionsstrategi, enligt vilken resolutionsåtgärderna riktas till OP Företagsbanken som är Single Point of Entry.

Riskposition

OP Gruppens riskposition har hållits stabil. Riskhanteringsförmågan är stark och tryggar verksamhetsförutsättningarna för gruppens affärsrörelse.

Den goda riskhanteringsförmågan och moderata målrisknivån höll kreditriskpositionen stabil.

OP Gruppens finansieringsposition och likviditet är goda. Tillgången på finansiering har hållits god. Under rapportperioden emitterade OP Gruppen långfristiga obligationslån för totalt 3,3 miljarder euro (4,0). Inlåningens andel av kreditstocken har hållits stabil under rapportperioden.

OP Gruppens marknadsriskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter gruppens marknadsrisk, var 160 miljoner euro (156) vid slutet av rapportperioden. I VaR ingår försäkringsföretagens totala omslutning, trading-funktionen, likviditetsreserven och gruppens treasurys ränteposition.

De operativa riskerna uppskattas i enlighet med målet vara moderata. Omorganiseringen och förändringen i verksamhetsätten samt takten för utvecklingen av tjänster ställer dock extra krav på hanteringen av operativa risker under de närmaste åren.

Riskerna i förmånsbestämda pensionsplaner ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, framtida pensionshöjningar samt till den längre förväntade livslängden. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp. Den minskning i nettoskulden för förmånsbestämda pensionsplaner som under rapportperioden bokförts i övrigt totalresultat förbättrade rapportperiodens totalresultat före skatt med 88 miljoner euro (48). Ändringen påverkades främst av att diskonteringsräntan höjdes och att den framtida antagna höjningen av pensionerna sänktes. Överföringen av det lagstadgade arbetspensionsansvaret till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen minskar i fortsättningen den här risken avsevärt.

Compliance-funktionens centrala prioriteringar under rapportperioden anslöt sig till att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs av de bestämmelser som trätt i kraft 2018.

OP Gruppen har i början av 2016 lämnat in sitt svar på Konkurrens- och konsumentverkets utredningsbegäran från 2015. Myndigheterna reder ut OP Gruppens marknadsställning inom hushållsbanktjänster och prissättningen av skadeförsäkringsprodukter. Myndigheterna utreder fortfarande ärendet.

Bankrörelse

Bankrörelsens centrala risker är de kreditrisker som uppstår i kundrörelsen samt marknadsrisken.

Bankrörelsens kreditriskposition förblev stabil och riskerna måttfulla.

Problemfordringarna ökade till 3,1 miljarder euro (2,9) till följd av att de icke-nödlidande exponeringarna med anstånd ökade till 261 miljoner euro. Med problemfordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker och exponeringar med anstånd på grund av kundens ekonomiska svårigheter. Exponeringar med anstånd är fordringar där man på kundens initiativ kommit överens om lättnader i den ursprungliga betalningsplanen för att hjälpa kunden att klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Andelsbankerna strävar efter att aktivt finna lösningar för att kunderna ska klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Ändringar i betalningsplanen som beror på annat än kundens ekonomiska svårigheter klassificeras inte som problemfordringar. Av problemfordringarna utgjordes 69,5 procent (64,3) av presterande fordringar med anstånd (nödlidande fordringar på provotid som redan har förbättrats eller exponeringar med anstånd som gäller avtal som inte har varit nödlidande). De nödlidande fordringarna hölls låga och utgjorde 1,0 procent (1,2) av kredit- och garantistocken. Nedskrivningarna var 46 miljoner euro (48).

Fördelningen i kredit- och garantistocken

	31.12.2018	31.12.2017
Kredit- och garantistocken, mrd. euro	90,0	84,8
Exponeringar mot privatkunder, mrd. euro	51,5	50,0
av kredit- och garantistocken, %	57,2	58,9
de två bästa ratingklasserna, %	84,0	83,5
de tillfredsställande ratingklasserna, %	12,5	12,9
de två svagaste ratingklasserna, %	3,5	3,6
Exponeringar mot företag och bostadssammanslutningar, mrd. euro	34,6	32,6
av kredit- och garantistocken, %	38,4	38,5
de bästa ratingklasserna (IG), %	54,6	55,4
övriga ratingklasser (exklusive fallerande), %	44,5	43,4
fallerande, %	1,0	1,2
fallerande, milj. euro	473,5	554,3
Övriga exponeringar, mrd. euro	4,0	2,2

Inte en enda exponering mot en kund överskred tio procent av kapitalbasen efter förlustreserver och annan kreditriskreducering. Kapitalbasen som täcker exponeringar uppgick till 11,4 miljarder euro (11,0).

De viktigaste branscherna för exponeringar mot företag och bostadssammanslutningar	31.12.2018	31.12.2017**
Uthyrning och förvaltning av bostäder*, %	17,9	17,4
Tjänster, %	10,1	9,0
Uthyrning och förvaltning av övriga fastigheter, %	9,9	9,8
Övriga branscher, %	62,2	63,8
Totalt, %	100	100

*Av exponeringarna i branschen uthyrning och förvaltning av bostäder var 94,4 procent exponeringar i bostadssammanslutningar och 8,3 procent exponeringar med garantier från offentlig sektor.

**Talen för jämförelseperioden har justerats i enlighet med nuvarande uppföljning.

Bankrörelsens ränterisk mätt med effekten av en räntesänkning på en procentenhet på räntenettet under 12 månader var vid slutet av december -48 miljoner euro (-81).

OP Gruppen förvaltare vid slutet av december insättningar som omfattas av insättningsgaranti för ett totalbelopp på 36,0 miljarder euro (34,3). Ur insättningsgarantifonden ersätts högst 100 000 euro till varje kund i OP Gruppen.

Skadeförsäkring

Skadeförsäkringens centrala risker är de försäkringstekniska riskerna i anslutning till skadeutvecklingen, marknadsriskerna för de placeringar som utgör täckning för försäkringsskulden, en oväntad förlängning av de förväntade livslängden för förmånstagare till försäkringsskulden för pensioner, nivån på den ränta som använts för att värdera försäkringsskulden samt differensen mellan försäkringsskuldens diskonteringsränta och marknadsräntorna.

En ökning i den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden för pensioner med 45 miljoner euro (45). En sänkning av den räntenivå som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenhet skulle öka försäkringsskulden med 23 miljoner euro (27).

Det har inte skett några betydande förändringar i skadeförsäkringens försäkringstekniska risker. Den viktigaste marknadsrisken i skadeförsäkringen är den förhöjande effekt som en nedgång i marknadsräntorna har på försäkringsskuldens värde och kapitalkravet.

Placeringarnas riskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter risken, var 50 miljoner euro (52) vid slutet av rapportperioden. Inga betydliga förändringar skedde i placeringssportföljens tillgångslagsfördelning. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats med räntederivat. Ränte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil. Säkringsgraden för ränterisken för försäkringsskulden har höjts avsevärt.

Kapitalförvaltning

De centralaste riskerna i kapitalförvaltningen är marknadsriskerna i livförsäkringens placeringstillgångar, räntan som tillämpats vid värderingen av försäkringsskulden samt att de försäkrades förväntade livslängd växer snabbare än beräknat.

En ökning i den förväntade livslängden med ett år skulle öka försäkringsskulden med 26 miljoner euro (27). En sänkning av den räntenivå som används vid värderingen av försäkringsskulden med 0,1 procentenhet skulle öka försäkringsskulden med 29 miljoner euro (32).

Det finns en buffert för placeringsriskerna och riskerna i anslutning till förändringen i kundbeteendet i de separata försäkringsbestånd som överförts från Suomi-bolaget. Bufferten räcker till för att täcka en betydande negativ avkastning på placeringstillgångarna i de separata bestånden varefter OP Gruppen bär riskerna för bestånden. Buffertarna uppgick till totalt 289 miljoner euro (367) vid slutet av december.

Placeringarnas riskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter risken, var 56 miljoner euro (61) vid slutet av rapportperioden. Inga betydliga förändringar skedde i placeringssportföljens tillgångslagsfördelning. Försäkringsskuldens ränterisk har skyddats med räntederivat. Ränte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil. Säkringsgraden för ränterisken för försäkringsskulden har höjts avsevärt.

Övrig rörelse

De centrala riskerna inom Övrig rörelse är likviditetsreservens kredit- och marknadsrisker samt likviditetsriskerna. Marknadsrisken har störst betydelse för skuldebrev som ingår i likviditetsreserven.

Marknadsrisken i relation till marknadsvärdet av skuldebrev i likviditetsreserven (VaR 95 %) förblev stabil under rapportperioden. Inga betydande förändringar skedde i tillgångslagsfördelningen.

OP Gruppen tryggar sin likviditet med en likviditetsreserv som i huvudsak består av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som säkerhet för centralbanksfinansiering. Likviditetsreserven räcker till för att täcka finansieringsbehovet på kort sikt för det kända och uppskattade kassaflödet samt för likviditetsstressscenariet.

OP Gruppens likviditet och tillräckligheten hos likviditetsreserven följs upp bland annat med ett LCR-relationstal som mäter likviditetstäckningskravet. Enligt bestämmelserna ska LCR-relationstalet vara minst 100 procent från början av 2018. OP Gruppens LCR-relationstal var vid slutet av december 143 procent (123).

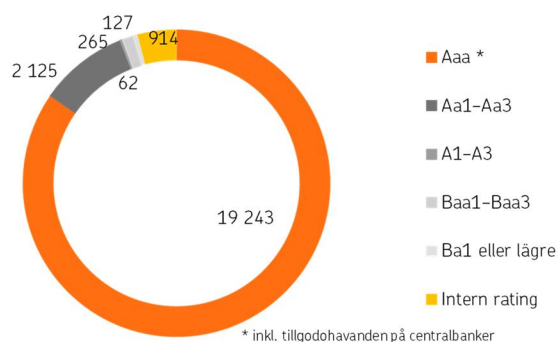
Tillräckligheten hos OP Gruppens långfristiga finansiering följs upp bland annat med NSFR-relationstalet som mäter den strukturella finansieringsrisken. Bestämmelserna ställer inte ännu upp något minimikrav för NSFR-relationstalet. OP Gruppens NSFR-relationstal uppgick vid slutet av december till 111 procent (116) enligt de nuvarande tolkningarna.

Likviditetsreserv

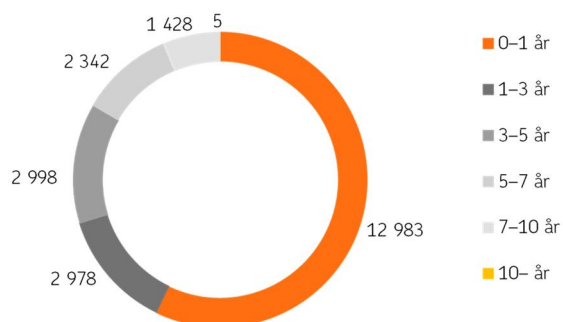
Mrd. €	31.12.2018	31.12.2017	Förändring, %
Tillgodohavanden på centralbanker	12,2	12,8	-4,7
Skuldebrev som godtas som säkerhet	9,2	9,1	1,3
Totalt	21,4	21,9	-2,2
Fordringar som inte godtas som säkerhet	1,3	1,5	-9,3
Likviditetsreserven till marknadsvärde	22,7	23,3	-2,6
Värderingsavdrag (Haircut)	-0,7	-0,7	2,4
Likviditetsreserven till säkerhetsvärde	22,0	22,7	-2,8

Likviditetsreserven omfattar skuldebrev emitterade av stater, kommuner, finansiella institut och företag med god rating samt värdepapperiserade fordringar.

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt rating 31.12.2018, milj.€

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt maturitet 31.12.2018, milj.€

Rating

31.12.2018

Ratinginstitut	Kortfristig upplåning	Utsikter	Långfristig upplåning	Utsikter
Standard & Poor's	A-1+	Stabila	AA-	Stabila
Moody's	P-1	Stabila	Aa3	Stabila

OP Företagsbanken Abp har ratingar från Standard & Poor's Global Ratings Europe Limited och Moody's Investors Service Ltd. Vid bedömningen av OP Företagsbankens rating beaktar ratinginstituten hela OP Gruppens finansiella ställning.

Ratingarna ändrades inte under rapportperioden.

Moody's bekräftade i december 2018 och Standard & Poor's i juli 2018 OP Företagsbanken Abp:s rating för den långfristiga och kortfristiga upplåningen. Utsikterna för ratingarna förblev enligt bägge ratinginstituten stabila.

Segmentens resultat

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut beslöt 6.6.2018 om en ny arbetsfördelning för direktionen vid OP Gruppens centralinstitut, vilket förändrade segmentstrukturen från början av 2019. OP Gruppen inleder rapporteringen i enlighet med de nya segmenten i delårs- och bokslutsrapporteringen från och med den första delårsrapporten 2019. Under övergångsperioden rapporteras OP Gruppens rörelsesegment enligt den tidigare segmentstrukturen, där OP Gruppens rörelsesegment är Bankrörelse, Skadeförsäkring och Kapitalförvaltning. Hälso- och välbefinnanderörelsen ingår i rörelsesegmentet Skadeförsäkring. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i segmentet "Övrig rörelse". Rapporteringen per rörelsesegment följer principerna för upprättandet av OP Gruppens bokslut.

Bankrörelse

- Resultatet före skatt var 795 miljoner euro (619).
- Intäkterna ökade med 4,8 procent. Räntenettet ökade med 4,2 procent från jämförelseperioden, men nettoprovisionsintäkterna minskade med 6,3 procent. Kostnaderna minskade med 9,5 procent till 878 miljoner euro. Överföringen av det lagstadgade arbetspensionsansvaret minskade personalkostnaderna med 172 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 18,1 procent på grund av stabiliseringsavgiften, utvecklingskostnaderna och volymökningen.
- Utlåningen ökade med 5,9 procent och inlåningen med 5,8 procent. Kreditstocken växte snabbast för företagskrediterna, lånen till bostadssammanslutningarna och de övriga krediterna.
- Nedskrivningarna var 45 miljoner euro (47). De nödlidande fordringarna uppgick till 1,0 procent (1,2) av kredit- och garantistocken.
- De mest betydande utvecklingsåtgärderna inom bankrörelsen gällde förnyelsen av system för betalning och finansiering, såsom utvecklingen av den digitala bolånetjänsten.

Bankrörelsens nyckeltal

Milj. €	1–12/2018	1–12/2017	Förändring, %
Räntenetto	1 242	1 192	4,2
Provisionsintäkter, netto	540	576	-6,3
Nettointäkter från placeringsverksamhet	105	19	445,4
Övriga intäkter	25	36	-30,7
Intäkter totalt	1 911	1 823	4,8
Personalkostnader (exkl. överföringen av arbetspensionsansvaret)	343	354	-3,1
Överföring av det lagstadgade arbetspensionsansvaret	-172		
Avskrivningar och nedskrivningar	40	51	-22,1
Övriga rörelsekostnader	667	565	18,1
Kostnader totalt	878	970	-9,5
Nedskrivningar av fordringar	-45	-47	-3,3
OP-bonus till ägarkunder	-194	-187	3,7
Resultat före skatt	795	619	28,3
Kostnads-intäktrelation, %	45,9	53,2	
Milj. €			
Uttagna bolån	7 633	6 954	9,8
Uttagna företagskrediter	7 351	7 389	-0,5
Förmedlade bostads- och fastighetsaffärer, st.	12 158	13 080	-7,0
Mrd. €			
Utlåning	31.12.2018	31.12.2017	Förändring, %
Bolån	38,6	37,5	2,8
Krediter till företag	21,1	19,7	7,1
Bostadssammanslutningar och övriga krediter	27,4	25,0	9,5
Utlåning totalt	87,1	82,2	5,9
Garantier	2,9	2,6	4,7
Inlåning			
Daglig- och betalningsrörelseinsättningar	42,8	40,1	6,8
Placeringsinsättningar	18,5	17,9	3,5
Inlåning totalt	61,3	58,0	5,8

OP Gruppens bankrörelse består av bankrörelse för privatkunder och sme-företagskunder samt bankrörelse för företagskunder och institutionella kunder. Bankrörelsen för privatkunder och sme-företagskunder sköts huvudsakligen i andelsbankerna. Affärsrörelsen för företagskunder och institutionella kunder har nästan i sin helhet koncentrerats till OP Företagsbanken.

Utlåningen ökade med 5,9 procent till 87,1 miljarder euro. Särskilt kraftig var tillväxten i företagskreditstocken, som växte med 7,1 procent. Bolånestocken växte med 2,8 procent. OP Företagsbankens andel av utlåningen var 26 procent.

Inlåningen ökade med 5,8 procent till 61 miljarder euro. Beloppet av placeringsinsättningar ökade något från jämförelseperioden. OP Företagsbankens andel av inlåningen var 19 procent.

OP introducerade under rapportperioden en digital bolånetjänst där kunden kan ansöka om och få ett bolånebeslut och en bolåneoffert snabbt och automatiskt på nätet. Under det sista kvartalet utvidgades tjänsten till 117 andelsbanker och till att omfatta också lånebeslut för två gäldenärer.

OP deltar i utvecklingen av en plattform för digitala bostadsaffärer (DIAS). Det byggs upp i samarbete mellan banker, fastighetsförmedlingsbranschen, teknikföretag och myndigheter. Digitaliseringen av bostadsaffärerna inleds i början av 2019 och framskrider stegvis.

De bostads- och fastighetsaffärer som OP-Fastighetscentralerna förmedlade minskade med 7,0 procent från jämförelseperioden.

Bolåntagarna har haft historiskt låga räntor i en exceptionellt lång tid, och kundernas intresse för att skydda bolån och bostadssammanslutningars krediter mot en ränteuppgång har ökat. Av privatkundernas bolån var 19,7 procent (11,5) skyddade vid slutet av rapportperioden.

Vid slutet av december översteg antalet bankkunder 3,6 miljoner (3,7).

Bankrörelsens resultat

Bankrörelsens resultat före skatt var 795 miljoner euro (619). Intäkterna ökade med 4,8 procent. Personalens lagstadgade arbetspensionsskydd överfördes till Ömsesidiga

Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. För överföringen intäktsfördes en post som minskade personalkostnaderna med 172 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 18,1 procent. Till följd av att kostnaderna minskade förbättrades kostnads-intäktsrelationen till 45,9 procent (53,2). Nedskrivningarna av fordringar var 45 miljoner euro (47). De nödlidande fordringarna uppgick till 1,0 procent (1,2) av kredit- och garantistocken.

Räntenettet ökade med 4,2 procent till 1 242 miljoner euro till följd av att utlåningen ökade och kostnaderna för upplåningen minskade. Räntenettet för OP Företagsbankens bankrörelse minskade till följd av derivatrörelsen, medan andelsbankernas räntenetto ökade.

Bankrörelsens nettoprovisionsintäkter minskade till 540 miljoner euro (576). Minskningen i nettoprovisionsintäkterna påverkades av att vissa kundintäkter från derivatrörelsen under rapportperioden införlivades i segmentets nettointäkter från placeringsverksamhet, under jämförelseperioden ingick motsvarande intäkter i nettoprovisionsintäkterna.

Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade med 86 miljoner euro. Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade till följd av en enskild realisationsvinst på 16 miljoner euro. CVA-värderingen till följd av ändringar i räntorna och andra marknadsförändringar förbättrade resultatet med 7 miljoner euro (21).

Kostnaderna minskade till 878 miljoner euro. Personalkostnaderna minskade med 183 miljoner euro till 171 miljoner euro. Till minskningen i personalkostnaderna bidrog överföringen av det lagstadgade arbetspensionsansvaret. Utan inverkan av överföringen av pensionsansvaret ökade kostnaderna med 8,3 procent till 1 050 miljoner euro och minskade personalkostnaderna med 3,1 procent till 343 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 18,1 procent till 667 miljoner euro. ICT-kostnaderna ökade med 52 miljoner euro. ICT-kostnaderna ökade av satsningarna på utveckling och de ökade volymerna. De övriga rörelsekostnaderna ökade också av stabilitetsavgifterna på 39 miljoner euro till Verket för finansiell stabilitet. Kostnaderna ökade både i andelsbankerna och i OP Företagsbankens bankrörelse.

Skadeförsäkring

- Resultatet före skatt minskade med 36,7 procent och var 133 miljoner euro (210).
- Premieintäkterna ökade med 2,4 procent (utan Baltikum 3,8 procent).
- Den operativa totalkostnadsprocenten var 92,0 (96,1) och den operativa driftskostnadsprocenten 21,0 (20,3). Totalkostnadsprocenten var 93,2 (97,6).
- Nettointäkterna från placeringsverksamheten med beaktande av det tillfälliga undantaget var 24 miljoner euro (183). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 14 miljoner euro (135).
- Utvecklingsåtgärderna riktades till de elektroniska tjänsterna och den pågående förnyelsen av bassystem.

Skadeförsäkringens nyckeltal

Milj. €	1–12/2018	1–12/2017	Förändring, %
Premieintäkter	1 466	1 432	2,4
Försäkringsersättningar	915	970	-5,7
Övriga kostnader	3	3	-10,9
Försäkringsnetto	549	459	19,5
Nettointäkter från placeringsverksamhet	0	183	-100,1
Övriga nettointäkter	-5	-33	84,9
Intäkter totalt	543	609	-10,7
Personalkostnader (exkl. överföringen av arbetspensionsansvaret)	137	116	17,9
Överföring av det lagstadgade arbetspensionsansvaret	-7		
Avskrivningar och nedskrivningar	61	50	22,4
Övriga rörelsekostnader	243	231	5,0
Kostnader totalt	433	397	9,2
OP-bonus till ägarkunder	-2	-2	3,0
Tillfälligt undantag (overlay approach)	25		
Resultat före skatt	133	210	-36,7
Totalkostnadsprocent	93,2	97,6	
Operativ totalkostnadsprocent	92,0	96,1	
Operativ skadeprocent	70,9	75,8	
Operativ driftskostnadsprocent	21,0	20,3	
Operativ riskprocent	64,5	69,3	
Operativ omkostnadsprocent	27,4	26,9	
Solvensprocent*	132	135	
Stora skador med skadekostnad för egen räkning	107	78	
Förändringarna jämfört med avsättningarna för skador under de föregående åren (run off-resultat)	42	35	

*med beaktande av övergångsbestämmelser.

Premieintäkterna från företagskunder ökade med stöd av den allmänna ekonomiska utvecklingen. Premieintäkterna från privatkunder vände uppåt trots den åtstramad priskonkurrensen.

De mest betydande utvecklingsåtgärderna riktades till utvecklingen av elektroniska tjänster och köptjänster samt den pågående förnyelsen av bassystem. Utvecklingen av nät- och mobiltjänster hör till skadeförsäkringens prioriteringsområden inom såväl försäkringstjänsten som ersättningstjänsten.

Försäljningen av hela aktiestocken i det baltiska dotterföretaget Seesam Insurance AS till Vienna Insurance Group (VIG) slutfördes 31.8.2018. Affärsrörelsen i Baltikum ingår i segmentets resultat till den tidpunkt då affären verkställdes.

Pohjola Hälsa har startat en hälsomästertjänst för de av OP Försäkrings privatkunder och företagskunder som har en personförsäkring för sjukdom eller olycksfall. Pohjola Hälsomästaren hjälper med att bedöma vårdbehovet och hänvisar vid behov till rätt typ av vård. Under slutet av året utvidgas tjänsten med den digitala Pohjola Sjukhus-appen.

Skadeförsäkringens resultat

Resultatet före skatt var 133 miljoner euro (210). Resultatet försvagades särskilt av nettointäkterna från placeringsverksamheten som med beaktande av det tillfälliga undantaget var 158 miljoner euro mindre än ett år tidigare. Nettorealisationsvinsterna från placeringar uppgick till -5 miljoner euro (133). Försäkringsnettot ökade med 19,5 procent till 549 miljoner euro. Sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden ökade försäkringsersättningarna under jämförelseperioden med 102 miljoner euro. Försäljningen av skadeförsäkring i Baltikum ökade de övriga rörelseintäkterna med 16 miljoner euro.

Den operativa totalkostnadsprocenten var 92,0 (96,1). De operativa nyckeltalen för jämförelseperioden innehåller effekterna av förändringarna i diskonteringsräntan för försäkringsskulden, men inte avskrivningar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp. Sänkningen av diskonteringsräntan försvagade jämförelseperiodens operativa totalkostnadsprocent med 7,1 procentenheter.

Premieintäkter

Milj. €	1-12/2018	1-12/2017	Förändring, %
Privatkunder	798	786	1,5
Företagskunder	624	584	6,8
Baltikum	44	62	-29,0
Totalt	1 466	1 432	2,4

Avyttringen av skadeförsäkring i Baltikum påverkade utvecklingen hos premieintäkterna under slutet av året. Utan siffrorna för Baltikum ökade premieintäkterna med 3,8 procent under rapportperioden.

Utän sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden under jämförelseperioden ökade försäkringsersättningarna med 5,4 procent. Skadekostnaden för nya storskador på egendom och verksamhet var större än under jämförelseperioden. Under januari–december registrerades 98 nya (85) stora skador på egendom och verksamhet och skadekostnaden för egen räkning var för dem totalt 107 miljoner euro (78). Till den här klassen räknas skador på över 0,3 miljoner euro. Förändringen i ersättningsansvaret för de lagstadgade pensionerna försvagade resultatet med 1 miljon euro (-8).

Förändringarna jämfört med skadorna under de föregående åren, utan inverkan av förändringen i diskonteringsräntan, förbättrade det försäkringstekniska bidraget med 42 miljoner euro (35). Den operativa skadeprocenten var 70,9 (75,8). Den operativa riskprocenten exklusive indirekta skaderegleringskostnader var 64,5 (69,3).

Kostnaderna ökade med 9,2 procent till följd av de ökade ICT-utvecklingskostnaderna och avskrivningarna samt utvidgningen av hälso- och välbefinnanderörelsen och var 36 miljoner euro större än under jämförelseperioden. Nedskrivningarna ökade med 12 miljoner euro från jämförelseperioden. Den operativa

driftskostnadsprocenten var 21,0 (20,3). Den operativa omkostnadsprocenten, som innehåller också de indirekta skaderegleringskostnaderna, var 27,4 (26,9).

Operativt försäkringstekniskt bidrag och totalkostnadsprocent (CR)

	1-12/2018		1-12/2017	
	Bidrag, milj. €	CR, %	Bidrag, milj. €	CR, %
Privatkunder	87	89,0	93	88,1
Företagskunder	33	94,8	-41	107,0
Baltikum	-2	104,8	3	95,3
Totalt	118	92,0	55	96,1

Den stramare pris konkurrensen belastade privatkunds rörelsens lönsamhet. Bidraget för Baltikum försämrades av en enskild storskada.

Placeringsverksamheten

Skadeförsäkringens nettointäkter från placeringar värderade till verkligt värde var 14 miljoner euro (135). Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknads villkor.

Placeringsbeståndets fördelning

%	31.12.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	71,9	68,0
Alternativa placeringar	5,5	4,7
Aktier	7,6	8,5
Kapitalplaceringar	2,0	1,9
Fastigheter	8,4	8,3
Penningmarknaden	4,6	8,5
Totalt	100	100

Skadeförsäkringsrörelsens placeringsbestånd var 3 730 miljoner euro (3 903). Placeringarna på investeringsnivån stod för 94 procent (95), och 62 procent (66) av placeringarna hade en rating på minst A-. Vid slutet av rapportperioden var ränteplaceringarnas modifierade duration 4,3 (5,1).

Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,5 procent (1,7). Beräkningen av nyckeltalet preciserades 2018 och jämförelseuppgifterna justerades retroaktivt.

Kapitalförvaltning

- Resultatet före skatt minskade med 13,7 procent och var 213 miljoner euro.
- Nettoprovisionsintäkterna minskade med 10,5 procent till 345 miljoner euro till följd av minskningen i de förvaltade medlen och avkastningsrelaterade provisionerna samt prissänkningar.
- Nettointäkterna från livförsäkringsrörelsens placeringsverksamhet med beaktande av det tillfälliga undantaget var 76 miljoner euro (85). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 53 miljoner euro (96).
- Bruttot av de förvaltade medlen minskade med 7,9 procent till 71,8 miljarder euro.
- Utvecklingsåtgärderna riktades främst till slutförandet av regleringsprojekt och utvecklingen av elektronisk skötsel av ärenden.

Kapitalförvaltningens nyckeltal

Milj. €	1–12/2018	1–12/2017	Förändring, %
Provisionsintäkter, netto			
Fonder, kapitalförvaltning och värdepapper	228	276	-17,2
Livförsäkringar	185	174	6,3
Kostnader	68	64	5,9
Provisionsintäkter, netto, totalt	345	385	-10,5
Nettointäkter från livförsäkringens riskrörelse	29	27	8,1
Nettointäkter från livförsäkringsrörelsens placeringsverksamhet	69	85	-19,1
Övriga intäkter	8	10	-14,9
Intäkter totalt	451	507	-11,0
Personalkostnader (exkl. överföringen av arbetspensionsansvaret)	76	75	1,6
Överföring av det lagstadgade arbetspensionsansvaret	-35		
Avskrivningar och nedskrivningar	33	28	21,4
Övriga rörelsekostnader	142	130	8,9
Kostnader totalt	216	233	-7,1
OP-bonus till ägarkunder	-30	-28	5,9
Tillfälligt undantag (overlay approach)	7		
Resultat före skatt	213	247	-13,7
Mrd. €	31.12.2018	31.12.2017	Förändring, %
Förvaltade medel (brutto)			
Placeringsfonder	22,7	24,6	-7,8
Institutionella kunder	21,5	24,2	-11,2
Private Banking	17,9	19,1	-6,2
Fondanknutna försäkringsbesparingar	9,8	10,2	-3,5
Förvaltade medel totalt (brutto)	71,8	78,0	-7,9
Milj. €	1–12/2018	1–12/2017	Förändring, %
Nettoförsäljning			
Spar- och placeringskunder	168	711	-76,4
Private Banking-kunder	223	563	-60,4
Institutionella kunder	363	623	-41,7
Nettoförsäljning totalt	754	1 897	-60,2

Stämningen på placeringsmarknaden försvagades då placerarna bekymrade sig över försämrade handelsrelationer, importtullar och stigande räntor. Den negativa stämningen minskade efterfrågan på kapitalförvaltningsprodukter och nettoförsäljningen minskade från jämförelseperioden med 60,2 procent till 754 miljoner euro. Bruttot av de förvaltade medlen minskade med 7,9 procent till 71,8 miljarder euro. I de

förvaltade medlen ingick medel från företag som hör till OP Gruppen för cirka 11 miljarder euro (13). I och med överföringen av pensionsstiftelsen OP-Eläkekassas ansvar överfördes medel för 1,3 miljarder euro till Ilmarinen.

Under rapportperioden utvecklades kapitalförvaltningens placeringsutbud aktivt bland annat genom att lansera flera

indexlån. Placeringsobjekten i fondanknutna försäkringar utökades med infra- och kreditriskplaceringskorgar för institutionella kunder och private-kunder.

Antalet fondandelsägare i OP-fonderna ökade under rapportperioden med cirka 27 000 brutto till 774 000 andelsägare. OP-fondernas Morningstar-klassificering var 3,0 (2,9).

Det totala antalet spar- och placeringskunder ökade under rapportperioden med nästan 12 000 och uppgick vid slutet av december till cirka 795 000.

Under rapportperioden riktade sig kapitalförvaltningens utvecklingsåtgärder på att slutföra införandet av regleringsprojekt samt på att utveckla den elektroniska försäljningen och de elektroniska tjänsterna. De elektroniska avtalens andel uppgick till 56 procent (51) av de nya avtalen inom kapitalförvaltningen. Av placeringsfundsorderna gjordes 79 procent elektroniskt (80).

Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalförvaltningens resultat före skatt minskade från jämförelseperioden med 13,7 procent till 213 miljoner euro.

Nettoprovisionsintäkterna minskade med 10,5 procent från jämförelseperioden och uppgick till 345 miljoner euro (385). Minskningen beror bl.a. på att de avkastningsrelaterade provisionerna var mindre än under jämförelseperioden. Nettoprovisionsintäkterna utgjorde 0,45 procent av bruttot av de förvaltade medlen (0,50).

Nettointäkterna från livförsäkringens placeringar till verkligt värde var 53 miljoner euro (96). Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor. De s.k. separata balansräkningar som överförs från Suomi-bolaget ingår inte i nettointäkterna.

Kostnaderna minskade med 7,1 procent från jämförelseperioden och uppgick till 216 miljoner euro. Överföringen av skötseln av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen i slutet av 2018 minskade pensionskostnaderna med 35 miljoner euro. Utan inverkan av överföringen av arbetspensionsansvaret ökade kostnaderna med 8,0 procent till 251 miljoner euro och personalkostnaderna med 1,6 procent till 76 miljoner euro. Kostnaderna utgjorde 0,27 procent av bruttot av de förvaltade medlen (0,29).

Försäkringsskuldens ränterisk skyddas med räntekompletteringar och räntederivat. Nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen förbättrade resultatet med 43 miljoner euro (försämrade med 51). Räntekompletteringarna av försäkringsskulden utan de separata balansräkningarna var vid rapportperiodens slut 341 miljoner euro (405). Av räntekompletteringarna utgjorde 44 miljoner euro (87) kortfristiga räntekompletteringar.

Livförsäkringens placeringstillgångar utan de tillgångar som utgör täckning för fondanknutna försäkringar, räntederivat som skyddar försäkringsskulden och de separata balansräkningarna uppgick till 3 644 miljoner euro (3 830). Andelen placeringar i

ränteportföljen som till sin rating räknas till investeringsnivån var 95 procent (95). Vid slutet av rapportperioden var ränteplaceringarnas modifierade duration 4,1 (4,4). Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån (utan de separata balansräkningarna) till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,4 procent (1,7). Beräkningen av nyckeltalet preciserades 2018 och jämförelseuppgifterna justerades retroaktivt.

Placeringsbeståndets fördelning

%	31.12.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	71,1	69,5
Alternativa placeringar	10,8	9,3
Aktier och aktiefonder	6,1	6,1
Fastigheter	7,4	6,9
Penningmarknaden	4,6	8,2
Totalt	100	100

Intäkter från placeringens verksamheten i livförsäkringens separata balansräkningar

Av de försäkringsbestånd som överförs från Suomi-bolaget 2015 och 2016 bildades i samband med beståndsöverlåtelsen separata balansräkningar med en vinstutdelningspolicy som avviker från den övriga livförsäkringsrörelsen.

Placeringstillgångarna i den separata balansräkningen för det individuella livförsäkringsbeståndet utan de räntederivat som skyddar försäkringsskulden uppgick vid slutet av rapportperioden till 810 miljoner euro (891). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 3 miljoner euro (19). Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning: separat balansräkning för det individuella livförsäkringsbeståndet

%	31.12.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	77,3	78,5
Alternativa placeringar	8,3	9,4
Aktier och aktiefonder	1,8	1,0
Fastigheter	8,4	6,6
Penningmarknaden	4,2	4,4
Totalt	100	100

Placeringstillgångarna i den separata balansräkningen för det individuella pensionsförsäkringsbeståndet utan de räntederivat som skyddar försäkringsskulden uppgick vid slutet av rapportperioden till 2 295 miljoner euro (2 573). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var -24 miljoner euro (86). Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning: separat balansräkning för
det individuella pensionsförsäkringsbeståndet

%	31.12.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	74,8	75,8
Alternativa placeringar	12,2	12,3
Aktier och aktiefonder	1,8	0,7
Fastigheter	8,1	7,4
Penningmarknaden	3,1	3,8
Totalt	100	100

Övrig rörelse

Övrig rörelses nyckeltal

Milj. €	1–12/2018	1–12/2017	Förändring, %
Räntenetto	-48	-75	-36,4
Provisionsintäkter, netto	6	-63	-110,1
Nettointäkter från placeringsverksamhet	86	238	-63,9
Övriga rörelseintäkter	671	632	6,1
Intäkter totalt	715	732	-2,3
Personalkostnader (exkl. överföringen av arbetspensionsansvaret)	248	213	16,6
Överföring av det lagstadgade arbetspensionsansvaret	-71		
Avskrivningar och nedskrivningar	191	118	62,3
Övriga rörelsekostnader	469	446	5,1
Kostnader totalt	837	777	7,8
Nedskrivningar av fordringar	-1	0	
Resultat före skatt	-123	-45	172,9

Segmentet Övrig rörelses resultat

Resultatet före skatt för segmentet Övrig rörelse var -123 miljoner euro (-45). Resultatet försvagades av att nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade samt av att kostnaderna ökade. Överföringen av skötseln av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och försäkringsbeståndet till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen förbättrade resultatet före skatt med 71 miljoner euro. I jämförelseperiodens resultat ingick intäkter av engångsnatur för 42 miljoner euro. De totala intäkterna minskade med 2,3 procent till 715 miljoner euro.

Räntenettet för segmentet Övrig rörelse var -48 miljoner euro (-75).

Nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade med 63,9 procent till 86 miljoner euro. Derivatrörelsen ökade räntenettet med 24 miljoner euro och minskade nettointäkterna från handeln, som ingår i nettointäkterna från placeringsverksamheten, med 90 miljoner euro. Enligt OP Gruppens bokföringspraxis ingår intäkter från derivatinstrument både i räntenettet och i nettointäkterna från handel.

Fördelningen av intäkter mellan de här resultatposterna kan variera avsevärt beroende på vilka derivatinstrument som används vid hanteringen av positionen. Dessutom minskade nettointäkterna från placeringsverksamheten då intäkterna från utdelningar minskade med 10 miljoner euro och nettointäkterna från förvaltningsfastigheter minskade med 29 miljoner euro.

Nettoprovisionsintäkterna ökade med 67 miljoner euro från jämförelseperioden. Variationen i nettoprovisionsintäkterna i segmentet Övrig rörelse beror huvudsakligen på OP Gruppens interna nettoprovisioner.

De övriga rörelseintäkterna ökade med 6,1 procent till 671 miljoner euro till följd av att OP Gruppens interna debiteringar ökat. På segmentet Övrig rörelse bokfördes dessutom under jämförelseperioden återbäringar av mervärdesskatter av engångsnatur från tidigare år och räntor på dem för totalt 22

miljoner euro. OP Gruppen sålde under jämförelseperioden sitt avtals- och betalterminalbestånd för kortinlösen- och betalterminaltjänster till Nets. För affären bokfördes under jämförelseperioden en intäkt av engångsnatur på 20 miljoner euro bland övriga rörelseintäkter för segmentet Övrig rörelse. Under jämförelseperioden bokfördes extra avskrivningar för affären för 3 miljoner euro och övriga kostnader för 3 miljoner euro.

Kostnaderna i segmentet Övrig rörelse ökade till följd av avskrivningar och nedskrivningar. Kostnaderna totalt ökade med 7,8 procent till 837 miljoner euro. Överföringen av arbetspensionsansvaret i slutet av 2018 minskade pensionskostnaderna med 71 miljoner euro. Utan inverkan av överföringen av pensionsansvaret ökade personalkostnaderna med 16,6 procent till 248 miljoner euro. Avsättningen för omstrukturering ökade personalkostnaderna med 8 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 5,1 procent till 469 miljoner euro då ICT-kostnaderna ökat med 7 miljoner euro och de köpta tjänsterna med 12 miljoner euro. Avskrivningarna och nedskrivningarna av materiella och immateriella tillgångar ökade med 62,3 procent till 191 miljoner euro. Nedskrivningarna var 39 miljoner euro större än under jämförelseperioden. Ökningen i avskrivningarna och nedskrivningarna berodde på de ökade satsningarna på utveckling under de senaste åren.

Snittmarginalen för OP Gruppens skuldebrev inom marknadsupplåningen till seniorvillkor, TLTRO-II-upplåningen och säkerställda obligationslån var i december 14 räntepoäng (19). Kostnaderna för marknadsupplåning minskar på grund av användningen av TLTRO-II-finansiering samt då upplåning till högre kostnad förfaller. De säkerställda obligationslånen rapporteras som en del av segmentet Bankrörelse.

Investeringar och tjänsteutveckling

OP Gruppen investerar ständigt i utveckling av sin verksamhet och förbättring av kundupplevelsen. Centralinstitutet och dess dotterföretag svarar för utvecklingen av OP Gruppens tjänster. Av kostnaderna i anslutning till tjänsteutveckling består en betydande del av ICT-investeringar.

OP Gruppens utvecklingskostnader uppgick i januari–december till 384 miljoner euro (454). Kostnaderna omfattar licensavgifter, köptjänster, andra externa kostnader i anslutning till projekt samt eget arbete. Av utvecklingskostnaderna har 182 miljoner euro (234) aktiverats.

Närmare information om OP Gruppens investeringar finns i de segmentvisa avsnitten i den här bokslutskommunikén.

Personal och ersättningar

Vid slutet av rapportperioden hade OP Gruppen 12 066 anställda (12 269). Antalet anställda var i genomsnitt 12 241 (12 212). Antalet anställda minskade under rapportperioden med 341 anställda till följd av att skadeförsäkringsrörelsen i Baltikum såldes.

Under rapportperioden gick 318 personer (357) i pension från OP Gruppen. Medelåldern för de pensionerade var 61,8 år (62,1).

OP Gruppens rörliga ersättningar fördelar sig på kortfristiga företagsvisa ersättningar och långfristiga ersättningar på grupplanet. OP Gruppens långfristiga ersättningssystem på grupplanet består av ett ersättningssystem avsett för ledningen samt en personalfond avsedd för den övriga personalen.

Ett långfristigt ersättningssystem har fastställts för ledningen för 2017–19. Dessutom fortsätter OP Gruppens personalfonds ersättningssystem med ettåriga intjäningsperioder.

Ersättningssystemen har upprättats i enlighet med bestämmelserna om ersättningssystemen inom finansbranschen. Ersättningssystemet 2017–19 iaktar huvudprinciperna för den föregående treåriga intjäningsperioden.

Som långsiktiga målmätare har OP Andelslags förvaltningsråd uppställt OP Gruppens resultat före skatt, kundupplevelse och digital kommunikation. Målen på grupplanet är desamma såväl i ersättningssystemet för ledningen som i OP Gruppens personalfond.

Förändringar i OP Gruppens struktur

I OP Gruppens bokslut konsoliderades vid slutet av rapportperioden totalt 156 andelsbanker (167) och OP Andelslagskoncernen.

Under rapportperioden minskade antalet andelsbanker genom fusioner av andelsbanker.

Leppävirran Osuuspankki och Suonenjoen Osuuspankki fusionerades med Pohjois-Savon Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 28.2.2018.

Auran Osuuspankki, Marttilan Osuuspankki, Pöytyän Osuuspankki och Tarvasjoen Osuuspankki fusionerades med Paattisten Osuuspankki. I samband med fusionen ändrades Paattisten Osuuspankkis firma till Auranmaan Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.3.2018.

Haukivuoren Osuuspankki, Heinäveden Osuuspankki, Hirvensalmen Osuuspankki och Sulkavan Osuuspankki fusionerades med Suur-Savon Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.3.2018.

Käylän Osuuspankki fusionerades med Kuusamon Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.8.2018.

Mellilän Osuuspankki och Niinjoen Osuuspankki har 21.8.2018 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Mellilän Osuuspankki fusioneras med Niinjoen Osuuspankki. I samband med fusionen ändras Niinjoen Osuuspankkis firma till Niinijokivarren Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 28.2.2019.

Åbonejdens Andelsbank och Merimaskun Osuuspankki har 13.12.2018 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Merimaskun Osuuspankki fusioneras med Åbonejdens Andelsbank. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 30.4.2019.

Järvi-Hämeen Osuuspankki och Kalkkisten Osuuspankki har 17.12.2018 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Kalkkisten Osuuspankki fusioneras med Järvi-Hämeen Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 30.4.2019.

OP Försäkring Ab sålde hela aktiestocken i sitt baltiska dotterbolag Seesam Insurance AS jämte filialerna i Lettland och Litauen till Vienna Insurance Group (VIG). Parterna undertecknade köpebrevet 18.12.2017 och köpet verkställdes slutligen 31.8.2018.

OVY Ab, som tidigare varit OP Gruppens interna kreditförsäkringsbolag, fusionerades med OP Andelslag. Verkställandet av fusionen registrerades 31.7.2018.

OP Gruppens dotterföretag Payment Highway Oy fusionerades med Checkout Finland Oy. Verkställandet av fusionen registrerades 31.8.2018.

OP Gruppen planerar att ta i bruk namnet Pohjola i skadeförsäkringsrörelsen under 2019. OP Försäkring Ab skulle i fortsättningen ha namnet Pohjola Försäkring Ab. Pohjola Hälsa byter under 2019 namn till Pohjola Sjukhus och koncentrerar sig i fortsättningen på sjukhusverksamheten.

OP Andelslags förvaltning

OP Gruppens centralinstitut (OP Andelslag) ordinarie andelsstämma hölls 20.3.2018.

Till förvaltningsrådet omvaldes följande förvaltningsrådsledamöter för en treårsperiod som löper ut 2021: verkställande direktör Kalle Arvio, verkställande direktör Anne Harju, professor Jarna Heinonen, agrolog Seppo Kietäväinen, verkställande direktör Olli Koivula, lektor Jaakko

Korkonen, CGR-revisor Katja Kuosa-Kaartti, planerare Jukka Kääriäinen, senior manager Anssi Mäkelä, administrationsdirektör Annukka Nikola, verkställande direktör Olli Näsi, verkställande direktör Olli Tarkkanen och verkställande direktör Ari Väänänen.

Till nya förvaltningsrådsledamöter för en treårsperiod som löper ut 2021 valdes verksamhetsledare Timo Alho, verkställande direktör Kyösti Myller, expert på projektförvaltning, beredskapsschef Yrjö Niskanen, strategi- och kundrelationschef Timo Metsä-Tokila, verkställande direktör Leo-Petteri Nevalainen, verkställande direktör Timo Suhonen, verkställande direktör Juha-Pekka Nieminen och professor Markku Sotara.

Dessutom omvaldes till förvaltningsrådet som utomstående ledamot direktör Jaakko Kiander för en treårsperiod som löper ut 2021.

Förvaltningsrådet har sammanlagt 36 ledamöter.

Vid sitt konstituerande möte valde förvaltningsrådet sitt presidium. Till ordförande omvaldes professor i nationalekonomi Jaakko Pehkonen och till vice ordförande lektor i marknadsföring Mervi Väisänen och verkställande direktör Olli Tarkkanen.

Utöver presidiet spelar förvaltningsrådets fem utskott en central roll i förvaltningsrådets arbete. Förvaltningsrådets ordförande är också ordförande för förvaltningsrådets arbetsutskott, ersättningskommittén och nomineringskommittén för centralinstitutskoncernens ledning. Ordförande för förvaltningsrådets revisionskommitté är EM Riitta Palomäki och ordförande för riskhanteringskommittén är styrelseordförande EM Arto Ylimartimo.

Centralinstitutets andelsstämma 20.3.2018 godkände en ändring av andelslagets stadgar. Med stadgeändringen genomfördes ändringar som följer av myndigheternas och regelverkets krav i bestämmelserna om förvaltningsrådet och dess utskott samt direktionen. Minst fyra av förvaltningsrådets ledamöter ska vara OP Gruppen utomstående ledamöter.

Den ordinarie andelsstämman valde revisionssammanslutningen KPMG Oy Ab till revisor för räkenskapsperioden 2018. KPMG Oy Ab har till huvudansvarig revisor utsett CGR Raija-Leena Hankonen.

Utsikter för 2019

För finansbranschen är omvärlden som helhet betraktat rätt gynnsam, även om det finns tecken på en avtagande tillväxt i världsekonomin. De låga marknadsräntorna bromsar upp tillväxten i bankernas räntenetto och försämrar intäkterna från försäkringsbolagens ränteplaceringar, men förbättrar samtidigt också kundernas kreditbetalningsförmåga. Nedskrivningarna har länge varit väldigt små. De viktigaste strategiska riskerna inom finansbranschen förknippas för närvarande med förändringen i kundbeteendet, digitaliseringen i omvärlden, konkurrensen utanför den traditionella branschen och den allt mer invecklade regleringen. Brytningsskedet i branschen hotar att under de närmaste åren bromsa upp tillväxten och bryta ner intäkterna. Förändringarna ställer ett klart krav på aktörerna i finansbranschen att förbättra kund- och arbetstagarupplevelsen,

öka smidigheten i verksamheten och utvecklingen av den samt förbättra lönsamheten.

OP Gruppens resultat före skatt 2019 uppskattas bli mindre än 2018. De viktigaste osäkerhetsfaktorerna för resultatet ansluter sig till förändringarna i ränte- och placeringsmiljön, tillväxttakten på marknaden, förändringarna i konkurrensläget samt nedskrivningarna.

Alla prognoser och bedömningar i den här bokslutskommunikén grundar sig på rådande uppfattning om den ekonomiska utvecklingen. De faktiska resultaten kan avvika betydligt.

Resultaträkning

Milj. €	Not	10-12/ 2018	10-12/ 2017	1-12/ 2018	1-12/ 2017
Räntenetto	3	308	281	1 175	1 102
Försäkringsnetto	4	134	137	566	478
Provisionsintäkter, netto	5	232	242	887	879
Nettointäkter från placeringsverksamhet	6	-31	104	254	522
Övriga rörelseintäkter		15	8	61	83
Intäkter totalt		657	772	2 943	3 063
Personalkostnader		-75	193	516	758
Avskrivningar och nedskrivningar		136	88	325	246
Övriga rörelsekostnader		242	222	839	764
Kostnader totalt		303	503	1 681	1 768
Nedskrivningar av fordringar	7	-22	-20	-46	-48
OP-bonus till ägarkunder		-58	-56	-226	-217
Tillfälligt undantag (overlay approach)		56		26	
Resultat före skatt		330	192	1 017	1 031
Inkomstskatter		89	49	223	214
Periodens resultat		241	143	794	817
Fördelning:					
Ägare		241	141	786	812
Innehav utan bestämmande inflytande		0	3	8	6
Periodens resultat		241	143	794	817
Rapport över totalresultat					
Periodens resultat		241	143	794	817
Poster som inte omklassificeras till resultatet					
Vinst(er)/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner					
		-38	20	88	48
Förändring i omvärderingsfond					
			17		17
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet					
Förändring i fonden för verkligt värde					
Värdering till verkligt värde					
		-71	-86	-172	-146
Säkring av kassaflöde					
		34	-4	22	-32
Tillfälligt undantag (overlay approach)					
		-56		-26	
Omräkningsdifferenser					
		0	0	0	0
Inkomstskatter					
Poster som inte omklassificeras till resultatet					
Vinst(er)/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner					
		8	-4	-18	-10
Förändring i omvärderingsfond					
			-4		-4
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet					
Värdering till verkligt värde					
		14	17	34	29
Säkring av kassaflöde					
		-7	1	-4	6
Tillfälligt undantag (overlay approach)					
		11		5	
Periodens totalresultat		137	101	723	727
Fördelning av totalresultat:					
Ägare		137	112	715	721
Innehav utan bestämmande inflytande		0	-11	8	5
Periodens totalresultat		137	101	723	727

Balansräkning

Milj. €	Not	31.12. 2018	31.12. 2017
Kontanta medel		12 350	12 937
Fordringar på kreditinstitut		183	504
Derivatinstrument	10	3 482	3 412
Fordringar på kunder	12	87 081	82 193
Investeringsstillgångar		23 047	23 324
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal		9 771	10 126
Immateriella tillgångar		1 490	1 555
Materiella tillgångar		737	798
Övriga tillgångar		2 033	2 131
Skattefordringar		209	224
Tillgångar totalt		140 382	137 205
Skulder till kreditinstitut		4 807	5 157
Derivatinstrument		2 821	3 026
Skulder till kunder		66 112	65 549
Försäkringsskuld	13	9 476	9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	13	9 812	10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten	14	30 456	26 841
Avsättningar och övriga skulder		2 785	3 150
Skatteskulder		921	890
Efterställda skulder		1 358	1 400
Skulder totalt		128 547	126 122
Eget kapital			
Hänförligt till OP Gruppens ägare			
Andelskapital			
Medlemsandelar		199	191
Avkastningsandelar		3 042	2 906
Fonden för verkligt värde	15	7	176
Övriga fonder		2 183	2 173
Ackumulerade vinstmedel		6 250	5 536
Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		154	101
Eget kapital totalt		11 835	11 084
Skulder och eget kapital totalt		140 382	137 205

Rapport över förändringar i eget kapital

Milj. €	Eget kapital som hör till ägare				Totalt	Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	Eget kapital totalt
	Andelskapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumulerade vinstmedel			
Eget kapital 1.1.2017	2 901	318	2 108	4 808	10 135	102	10 237
Periodens totalresultat		-142	14	850	721	6	727
Periodens resultat				812	812	6	817
Övrigt totalresultat		-142	14	38	-90		-90
Vinstutdelning				-89	-89		-89
Ändringar i medlems- och avkastningsandelar	196				196		196
Intresseföretagsöverföringar				19	19		19
Fondöverföringar			51	-51			
Övriga				-1	-1	-6	-7
Eget kapital 31.12.2017	3 097	176	2 173	5 536	10 982	101	11 084

Milj. €	Eget kapital som hör till ägare				Totalt	Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	Eget kapital totalt
	Andelskapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumulerade vinstmedel			
Eget kapital 31.12.2017	3 097	176	2 173	5 536	10 982	101	11 084
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018		-28		-33	-61		-61
Eget kapital 1.1.2018	3 097	148	2 173	5 503	10 921	101	11 023
Periodens totalresultat		-141		857	715	8	723
Periodens resultat				786	786	8	794
Övrigt totalresultat		-141		70	-71		-71
Vinstutdelning				-90	-90	-13	-103
Ändringar i medlems- och avkastningsandelar	144				144		144
Fondöverföringar			10	-10			
Övriga				-10	-10	59	50
Eget kapital 31.12.2018	3 241	7	2 183	6 250	11 681	154	11 835

Kassaflödesanalys

Milj. €	1–12/ 2018	1–12/ 2017
Kassaflöde från rörelsen		
Periodens resultat	794	817
Justeringar i periodens resultat	-127	289
Ökning (-) eller minskning (+) av rörelsetillgångar	-4 920	-1 523
Fordringar på kreditinstitut	88	40
Derivatinstrument	-87	-41
Fordringar på kunder	-4 907	-3 643
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	-299	-594
Investeringstillgångar	68	1 833
Övriga tillgångar	216	881
Ökning (+) eller minskning (-) av rörelseskulder	44	5 134
Skulder till kreditinstitut	-420	605
Derivatinstrument	-5	-2
Skulder till kunder	562	5 473
Försäkringsskuld	46	29
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	102	124
Avsättningar och övriga skulder	-242	-1 094
Betalda inkomstskatter	-145	-205
Erhållna utdelningar	106	123
A. Kassaflöde från rörelsen totalt	-4 249	4 634
Kassaflöde från investeringar		
Anskaffning av dotterföretag med avdrag för likvida medel vid anskaffningstidpunkten	0	
Försäljning av dotterföretag med avdrag för likvida medel vid försäljningstidpunkten	67	6
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	-228	-352
Överlåtelse av materiella och immateriella tillgångar	16	51
B. Kassaflöde från investeringar totalt	-145	-295
Kassaflöde från finansiering		
Skuldebrev emitterade till allmänheten, ökning	27 984	24 051
Skuldebrev emitterade till allmänheten, minskningar	-24 465	-24 747
Andels- och aktiekapital, ökning	659	838
Andels- och aktiekapital, minskningar	-515	-718
Utdelningar och räntor på andelskapital	-90	-89
Övriga minskningar i eget kapital		0
C. Kassaflöde från finansiering totalt	3 573	-666
Nettoförändring av likvida medel (A+B+C)	-821	3 674
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	13 245	9 571
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	12 423	13 245
Erhållna räntor	2 012	2 066
Betalda räntor	-829	-992
Likvida medel		
Kontanta medel	12 350	12 937
På anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut	74	307
Totalt	12 423	13 245

Uppgifter enligt segment

Kapitaliseringen av segmenten baserar sig på den kapitaltäckningsanalys som OP Gruppen upprättat i enlighet med kreditinstitutslagen. Kapitalkraven enligt kapitaltäckningsanalysen har fördelats på rörelsesegmenten. Kapital har allokerats till bankrörelsen så att kärnprimärkapitalrelationen (CET1) är 21 % (20 %). Till skadeförsäkringsrörelsen har allokerats kapital så att solvensprocenten (SII) är 120. Livförsäkringsrörelsens solvensprocent är 130. Allokeringen av kapital inverkar på den interna ränta som segmentet betalar.

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari–december 2018, milj. €						
Räntenetto	1 242	-15	3	-48	-7	1 175
varav interna nettoresultat före skatt	-6	-12	3	14		
Försäkringsnetto		549	29		-12	566
Provisionsintäkter, netto	540	-12	345	6	8	887
Nettointäkter från placeringsverksamhet	105	0	69	86	-5	254
Övriga rörelseintäkter	25	22	5	671	-661	61
Intäkter totalt	1 911	543	451	715	-678	2 943
Personalkostnader	171	130	41	177	-2	516
Avskrivningar och nedskrivningar	40	61	33	191	0	325
Övriga rörelsekostnader	667	243	142	469	-682	839
Kostnader totalt	878	433	216	837	-684	1 681
Nedskrivningar av fordringar	-45	0	0	-1	0	-46
OP-bonus till ägarkunder	-194	-2	-30		0	-226
Tillfälligt undantag (overlay approach)		25	7		-6	26
Resultat före skatt	795	133	213	-123	0	1 017

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari–december 2017, milj. €						
Räntenetto	1 192	-15	1	-75	-1	1 102
varav interna nettoresultat före skatt	-17	-12	1	28		
Försäkringsnetto		459	27		-8	478
Provisionsintäkter, netto	576	-17	385	-63	-3	879
Nettointäkter från placeringsverksamhet	19	183	85	238	-3	522
Övriga rörelseintäkter	36	-1	8	632	-593	83
Intäkter totalt	1 823	609	507	732	-608	3 063
Personalkostnader	354	116	75	213	-1	758
Avskrivningar och nedskrivningar	51	50	28	118	0	246
Övriga rörelsekostnader	565	231	130	446	-608	764
Kostnader totalt	970	397	233	777	-609	1 768
Nedskrivningar av fordringar	-47	0	0	0	-1	-48
OP-bonus till ägarkunder	-187	-2	-28		0	-217
Resultat före skatt	619	210	247	-45	0	1 031

Balansräkning 31.12.2018, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	90	249	436	12 209	-634	12 350
Fordringar på kreditinstitut	10 921	10	67	10 136	-20 951	183
Derivatinstrument	681	32	124	3 057	-411	3 482
Fordringar på kunder	87 944	0	0	-19	-844	87 081
Investeringsstillgångar	-76	3 500	6 738	18 233	-5 348	23 047
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			9 771			9 771
Immateriella tillgångar	50	637	346	461	-3	1 490
Materiella tillgångar	347	41	25	336	-11	737
Övriga tillgångar	301	747	270	1 171	-456	2 033
Skattefordringar	105	13	15	66	11	209
Tillgångar totalt	100 362	5 228	17 790	45 651	-28 649	140 382
Skulder till kreditinstitut	10 248			15 773	-21 214	4 807
Derivatinstrument	322	11	26	2 876	-414	2 821
Skulder till kunder	62 290		14	5 228	-1 421	66 112
Försäkringsskuld		3 157	6 319			9 476
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			9 812			9 812
Skuldebrev emitterade till allmänheten	11 357			19 263	-165	30 456
Avsättningar och övriga skulder	1 499	559	259	912	-443	2 785
Skatteskulder	414	66	61	381	-1	921
Efterställda skulder	41	135	245	1 332	-395	1 358
Skulder totalt	86 172	3 928	16 736	45 764	-24 053	128 547
Eget kapital						11 835
Balansräkning 31.12.2017, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	104	318	438	12 807	-729	12 937
Fordringar på kreditinstitut	9 727	6	84	9 615	-18 928	504
Derivatinstrument	335	10	83	3 320	-336	3 412
Fordringar på kunder	83 023	0	1	-19	-812	82 193
Investeringsstillgångar	536	3 542	7 152	17 358	-5 264	23 324
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			10 126			10 126
Immateriella tillgångar	64	677	364	453	-3	1 555
Materiella tillgångar	409	42	26	333	-12	798
Övriga tillgångar	305	727	296	1 303	-499	2 131
Skattefordringar	122	18	29	43	11	224
Tillgångar totalt	94 624	5 341	18 599	45 213	-26 572	137 205
Skulder till kreditinstitut	9 460			14 204	-18 506	5 157
Derivatinstrument	223	15	31	3 097	-339	3 026
Skulder till kunder	59 228		0	7 839	-1 518	65 549
Försäkringsskuld		3 143	6 807		0	9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			10 158			10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten	11 974			15 696	-829	26 841
Avsättningar och övriga skulder	1 568	548	275	1 248	-489	3 150
Skatteskulder	376	76	69	369	0	890
Tilläggsandelar	19				-19	0
Efterställda skulder	82	135	245	1 391	-452	1 400
Skulder totalt	82 929	3 917	17 585	43 844	-22 153	126 122
Eget kapital						11 084

Noter

- Not 1 Redovisningsprinciper
- Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen
- Not 3 Räntenetto
- Not 4 Försäkringsnetto
- Not 5 Provisionsintäkter, netto
- Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet
- Not 7 Nedskrivningar av fordringar
- Not 8 Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder
- Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod
- Not 10 Derivatinstrument
- Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning
- Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar
- Not 13 Försäkringsrörelsens skulder
- Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten
- Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt
- Not 16 Ställda säkerheter
- Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen
- Not 18 Kapitaltäckning för kreditinstitut
- Not 19 Exponeringar enligt ratingklass
- Not 20 Försäkringsbolagens solvens
- Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat
- Not 22 Närståendetransaktioner

Not 1 Redovisningsprinciper

Bokslutskommunikén har upprättats med iakttagande av standarden IAS 34 Delårsrapportering och de principer för upprättandet av bokslutet som redogjorts för i koncernens bokslut 2017.

Bokslutskommunikén är oreviderad. Alla siffror i bokslutskommunikén har avrundats och därför kan summan av enskilda tal avvika från den summa som angetts.

Bokslutskommunikén offentliggörs på finska, svenska och engelska. Den finska versionen är den officiella version som gäller, ifall det finns konflikter mellan språkversionerna.

Ibruktagnin g av standarden IFRS 9, 1.1.2018

OP Gruppen tog 1.1.2018 i bruk standarden IFRS 9 Finansiella instrument. OP Gruppens redovisningsprinciper enligt standarden IFRS 9 har offentliggjorts i noterna till bokslutet 2017. Effekterna av övergången till standarden IFRS 9 på klassificeringen och värderingen av finansiella instrument har redovisats i noterna till OP Gruppens bokslut 2017 och delårsrapport 1.1–31.3.2018. Justeringarna i bokförda värden redovisades på omklassificeringsdagen 1.1.2018 bland eget kapital i den ingående balansen. OP Gruppen har inte justerat jämförelseuppgifterna för tidigare år. Arbetet med utvecklingen av ECL-modeller och IT-system som gäller dem fortsätter.

Det tidigare alternativa nyckeltalet nedskrivningar av "fordringar i kredit- och garantistocken, %" redovisas inte längre, eftersom nyckeltalet till följd av övergången till standarden IFRS 9 inte längre är substantiellt jämförbart. Som ett nytt alternativt nyckeltal redovisas "nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %".

Ändring i principerna för periodisering av provisioner

I samband med den systemutveckling som skett till följd av övergången till standarden IFRS 9 övergick OP Gruppen till att periodisera expeditionsavgifter och uppläggningsavgifter som betalats vid privatkunders uttag av krediter med effektivräntemetoden över kreditens löptid. Eftersom en fullständigt retroaktiv tillämpning inte är tekniskt möjlig, justeras i resultaträkningen endast provisionerna för jämförelseåret 2017. Ändringen minskade nettoprovisionsintäkterna för jämförelseperioden 1–12/2017 med 54 miljoner euro och ökade räntenettet med 8 miljoner euro, med påföljden att resultatet för jämförelseperioden minskade med 37 miljoner euro efter skatt. Fordringarna på kunder i balansräkningen minskade med 47 miljoner euro, skattefordringarna ökade med 10 miljoner euro och det egna kapitalet minskade med 37 miljoner euro 31.12.2017. De här provisionerna periodiseras på kommande år enligt den genomsnittliga löptiden för privatkundslån.

Ibruktagnin g av standarden IFRS 15, 1.1.2018

OP Gruppen har tillämpat standarden IFRS 15 Intäkter från kontrakt med kunder från 1.1.2018. Standarden IFRS 15 gäller i OP Gruppen främst provisioner i segmentet Kapitalförvaltning och provisioner som inte hör till beräkningen av effektiv ränta i segmentet Bankrörelse. Effekterna av övergången till standarden IFRS 15 har redovisats i noterna till OP Gruppens bokslut 2017 och delårsrapport 1.1–31.3.2018.

Övergången till standarden IFRS 15 hade ingen effekt på OP Gruppens resultat före skatt. OP Gruppen tog i bruk standarden IFRS 15 med en retroaktiv metod, dvs. uppgifterna för jämförelseperioden 1–12/2017 är justerade. Nedan redogörs för de ändringar som gjorts retroaktivt i specifikationen av nettoprovisionsintäkterna:

- Provisionsintäkter från hälso- och välbefinnandetjänster, 11 miljoner euro, har överförts från övriga rörelseintäkter till provisionsintäkter.
- Provisionskostnader för hälso- och välbefinnandetjänster, 5 miljoner euro, har överförts från övriga rörelsekostnader till provisionskostnader.
- Provisioner för kapitalförvaltning och juridiska tjänster, 112 miljoner euro, redovisas i fortsättningen skilt för sig.
- Kostnader för värdepappersförmedling, 12 miljoner euro, har fördelats skilt för sig på kostnader för fonder och kostnader för värdepappersförmedling.
- Nettoprovisionsintäkterna har redovisats fördelade på segmenten.

Ändringar i presentationssättet

Raden "andel av intresseföretagens resultat" i resultaträkningen redovisas i fortsättningen under nettointäkter från placeringsverksamhet och raden "andelar av intresseföretag" redovisas i balansposten investeringstillgångar. En betydande del av intresseföretagen är riskkapitalfonder som värderas till verkligt värde via resultatet i enlighet med standarden IFRS 9. Uppgifterna för jämförelseperioden har justerats i enlighet med presentationssättet.

Balansposten "finansiella tillgångar för handel" redovisas i fortsättningen i posten investeringstillgångar enligt sin art. Uppgifterna för jämförelseperioden har justerats i enlighet med presentationssättet.

Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen

	1–12/ 2018	1–12/ 2017
Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	6,9	7,7
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	5,2	6,0
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,57	0,60
Kostnadernas andel av intäkterna, %	57	58
Nödlidande fordringar / kredit- och garantistocken, %	1,0	1,2
Antalet anställda i genomsnitt	12 241	12 212

ALTERNATIVA NYCKELTAL

Alternativa nyckeltal redovisas för att beskriva den ekonomiska utvecklingen i affärsrörelsen och förbättra jämförbarheten mellan olika rapportperioder.

Formlerna för de alternativa nyckeltal som tillämpas presenteras nedan.

Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	$\frac{\text{Periodens totalresultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Balansomslutning i genomsnitt (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Kostnadernas andel av intäkterna, %	$\frac{\text{Kostnader totalt}}{\text{Intäkter totalt}} \times 100$
Nödlidande fordringar / kredit- och garantistocken, %	$\frac{\text{Nödlidande fordringar (netto)}}{\text{Kredit- och garantistock vid rapportperiodens slut}} \times 100$
Skadeförsäkringens nyckeltal:	
Skadeprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader + avskrivningar/justeringar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Totalkostnadsprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	Skadeprocent + driftskostnadsprocent Riskprocent + omkostnadsprocent
Omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Operativ skadeprocent	$\frac{\text{Ersättningar exkl. förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$

Operativ totalkostnadsprocent	Operativ skadeprocent + operativ driftskostnadsprocent Operativ riskprocent + operativ omkostnadsprocent
Operativ riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader och förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$
Operativ omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$
NYCKELTAL SOM KALKYLERAS SEPARAT	
Kapitalrelation, %	$\frac{\text{Kapitalbas totalt}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Tier 1-kapitalrelation, %	$\frac{\text{Primärkapital (Tier 1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Kärnprimärkapitalrelation (CET1), %	$\frac{\text{Kärnprimärkapital (CET1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Solvensprocent	$\frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Kapitalkrav (SCR)}} \times 100$
Bruttosoliditetsgrad (leverage ratio), %	$\frac{\text{Primärkapital (T1)}}{\text{Exponeringsbelopp}} \times 100$
Likviditetstäckningskrav (LCR), %	$\frac{\text{Likvida tillgångar}}{\text{Likviditetsutflorena - likviditetsinflöden i stressituationer}} \times 100$
Kapitalrelationen enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat	$\frac{\text{Konglomeratets kapitalbas totalt}}{\text{Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas totalt}} \times 100$
Avkastning på ekonomiskt kapital, %	$\frac{\text{Resultat och kundbonus efter skatt (12 månaders glidande)}}{\text{Ekonomiskt kapitalkrav i snitt}} \times 100$
Stabil nettofinansieringskvot (NSFR), %	$\frac{\text{Tillgänglig stabil finansiering}}{\text{Behov av stabil finansiering}} \times 100$

SKADEFÖRSÄKRINGENS OPERATIVA RESULTAT	1–12/ 2018	1–12/ 2017	Förändring %
Milj. €			
Premieintäkter	1 465	1 431	2,4
Försäkringsersättningar	-1 039	-1 085	-4,2
Driftskostnader	-308	-291	6,0
Avskrivningskorrigering av immateriella tillgångar	-18	-21	-16,7
Försäkringstekniskt bidrag	100	34	
Placeringsintäkter och -kostnader	0	183	
Övriga intäkter och kostnader	8	-7	
Tillfälligt undantag (overlay approach)	25		
Resultat före skatt	133	210	-36,7

Vid beräkningen av Skadeförsäkringens nyckeltal används skadeförsäkringsbolagens rörelsevisa kostnader, som inte redovisas enligt samma principer i koncernens resultaträkning.

Not 3	Räntenetto			
Milj. €	10-12/ 2018	10-12/ 2017	1-12/ 2018	1-12/ 2017
Ränteintäkter				
Fordringar på kreditinstitut	7	7	28	27
Fordringar på kunder				
Lån	300	283	1 169	1 166
Finansiella leasingfordringar	6	10	23	22
Krediter som minskat i värde och övriga åtaganden	0	1	1	3
Skuldebrev				
Som innehas för handel	2	1	7	7
Värderade till verkligt värde via resultatet	0		2	
Värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	23		90	
Upplupet anskaffningsvärde	0		1	
Som kan säljas		26		105
Som hålls till förfall		0		1
Lån och fordringar		0		1
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	164	172	703	720
Säkring av verkligt värde	-27	-29	-101	-117
Säkring av kassaflöde	12	10	44	37
Den ineffektiva andelen av säkring av kassaflödet	2	0	0	1
Övriga	2	2	8	9
Totalt	491	483	1 974	1 983
Räntekostnader				
Skulder till kreditinstitut	16	15	64	57
Skulder till kunder	17	18	60	74
Skuldebrev emitterade till allmänheten	62	70	249	288
Efterställda skulder				
Kapitallån	0	1	2	2
Övriga	12	11	45	45
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	133	132	591	600
Säkring av verkligt värde	-30	-29	-123	-130
Övriga	-28	-18	-92	-65
Övriga	2	2	8	10
Totalt	185	202	805	882
Räntenetto utan värderingsposter i säkringsredovisning	306	281	1 169	1 101
Säkringsinstrument	43	-31	-22	-114
Värdoförändringar i de säkrade posterna	-40	31	28	114
Räntenetto	308	281	1 175	1 102

Not 4	Försäkringsnetto				
Milj. €		10-12/ 2018	10-12/ 2017	1-12/ 2018	1-12/ 2017
	Premieintäkter, netto				
	Premieinkomst	254	249	1 468	1 438
	Återförsäkrares andel	-1	1	0	-5
	Förändring i avsättning för ej intjänade premier	112	109	-10	-6
	Återförsäkrares andel	-8	-10	-3	-3
	Totalt	358	349	1 454	1 424
	Ersättningar, netto				
	Betalda ersättningar	-260	-237	-951	-889
	Återförsäkrares andel	8	3	30	8
	Förändring i avsättning för oreglerade skador	6	2	-6	-109
	Återförsäkrares andel	14	11	13	20
	Totalt	-232	-221	-915	-970
	Övriga poster i skadeförsäkring	0	0	-3	-3
	Livförsäkringens riskrörelse	8	8	29	27
	Försäkringsnetto totalt	134	137	566	478

Not 5 Provisionsintäkter, netto

1–12/2018, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt	10–12/2018
Provisionsintäkter							
Utlåning	142	0		4	1	147	37
Inlåning	3		0	0	0	3	1
Betalningsrörelse	190			61	-14	238	65
Värdepappersförmedling	0		21	0	-4	17	5
Värdepappersemissioner	4		1	4	0	8	0
Fonder	0		144		2	146	36
Kapitalförvaltning	11		56	1	-11	57	18
Juridiska ärenden	24			0		24	7
Garantier	20			0	0	20	5
Bostadsförmedling	72					72	18
Försäkringsförmedling	41	13	10	0	-13	51	7
Livförsäkringens belastningsinkomst			93			93	24
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner			82			82	24
Hälsa- och välbefinnandetjänster		19			-2	17	5
Övriga	79		6	-34	-13	37	11
Totalt	586	32	413	36	-55	1 012	264
Provisionskostnader							
Betalningsrörelse	26	1	1	7	-22	13	4
Värdepappersförmedling	0		13	0	-5	8	2
Värdepappersemissioner	1		0	1	2	3	1
Fonder			9		1	10	2
Kapitalförvaltning	3		14	2	-7	11	2
Försäkringsrörelsen	-10	36	27		-13	40	8
Hälsa- och välbefinnandetjänster		7				7	2
Övriga	26	0	4	21	-19	32	10
Totalt	46	44	68	30	-63	125	32
Provisionsintäkter, netto, totalt	540	-12	345	6	8	887	232

1–12/2017, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt	10–12/2017
Provisionsintäkter							
Utlåning	140	0		4	1	145	35
Inlåning	4			0	0	4	1
Betalningsrörelse	194			75	-25	244	57
Värdepappersförmedling	0		25	0	-5	19	5
Värdepappersemissioner	6		2	4	0	11	4
Fonder	0		144		4	147	36
Kapitalförvaltning	11		99	-1	-21	89	51
Juridiska ärenden	23			0	0	23	6
Garantier	19			0	0	19	5
Bostadsförmedling	71					71	16
Försäkringsförmedling	43	15	11		-15	55	8
Livförsäkringens belastningsinkomst			96			96	23
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner			67			67	17
Hälsa- och välbefinnandetjänster		13			-2	11	3
Övriga	128		7	-86	-20	28	9
Totalt	639	28	450	-5	-83	1 029	276
Provisionskostnader							
Betalningsrörelse	40	1	1	28	-33	37	4
Värdepappersförmedling	0		9		-7	2	1
Värdepappersemissioner	1		0	1	2	3	1
Fonder			7		3	10	2
Kapitalförvaltning	3	0	17	0	-7	13	4
Försäkringsrörelsen	-6	39	25		-13	45	13
Hälsa- och välbefinnandetjänster		5				5	1
Övriga	25	0	5	29	-24	36	10
Totalt	63	46	64	58	-80	150	34
Provisionsintäkter, netto, totalt	576	-17	385	-63	-3	879	242

Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet

Milj. €	10-12/ 2018	10-12/ 2017	1-12/ 2018	1-12/ 2017
Nettointäkter från tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (Nettointäkter från tillgångar som kan säljas)				
Skuldebrev	21	24	110	83
Egetkapitalinstrument	0	97	0	218
Utdelningar och vinstandelar	4	18	11	107
Övriga	0	0	3	2
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	-1	-13	-5	-39
Totalt	23	125	118	371
Värderade till verkligt värde via resultatet				
Finansiella tillgångar som innehas för handel				
Skuldebrev	-3		-5	
Egetkapitalinstrument	-5		11	
Utdelningar och vinstandelar	0		3	
Derivatinstrument	69		133	
Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultatet				
Skuldebrev	4		19	
Egetkapitalinstrument	-56		-33	
Utdelningar och vinstandelar	7		63	
Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet				
Skuldebrev	8		7	
Egetkapitalinstrument	-7		-24	
Utdelningar och vinstandelar	-3		14	
Derivatinstrument	-1		-3	
Försäkring				
Skuldebrev		16		19
Egetkapitalinstrument		3		14
Derivatinstrument		31		34
Bankrörelse och Övrig rörelse				
Värdepappershandel		32		164
Valutaverksamhet		6		37
Förvaltningsfastigheter	-22	9	-11	29
Övriga		1		3
Totalt	-10	99	174	301
Som redovisats till det upplupna anskaffningsvärdet				
Lån och övriga fordringar	1	3	13	10
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	1	-2	-2	-3
Totalt	1	2	11	7
Livförsäkring				
Räntegottgörelse på kunders försäkringsbesparingar	-20	-21	-85	-89
Förändring i räntekompletteringar	-12	-41	38	48
Övriga försäkringstekniska poster	-23	-67	-15	-111
Totalt	-54	-129	-62	-152
Skadeförsäkring				
Upplösning av diskontering	-7	-7	-28	-32
Totalt	-7	-7	-28	-32
Intresseföretag				
Som behandlas med metoden för verkligt värde	5		21	
Som behandlas med kapitalandelsmetoden	12	14	19	27
Totalt	16	14	41	27
Nettointäkter från placeringsverksamhet totalt	-31	104	254	522

Not 7 Nedskrivningar av fordringar

Milj. €	10-12/ 2018	10-12/ 2017	1-12/ 2018	1-12/ 2017
Fordringar som nedskrivits som kredit- och garantiförluster	-27	-15	-70	-79
Återföringar av fordringar som avskrivits	7	4	15	15
ECL för fordringar på kunder och poster utanför balansräkningen	-1		10	
ECL för skuldebrev*	-1		-1	
Ökning av individuella nedskrivningar		-23		-68
Minskning av individuella nedskrivningar		17		91
Gruppvisa nedskrivningar		-3		-7
Nedskrivningar av fordringar totalt	-22	-20	-46	-48

* Förväntade kreditförluster för skuldebrev i försäkringsrörelsen redovisas i nettointäkter från placeringsverksamhet bland nettointäkter värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat i posten nedskrivningar och återförda nedskrivningar.

Fordringar på kunder och åtaganden utanför balansräkningen, milj. €

	Nivå 1 12 mån.	Nivå 2 Hela löptiden	Nivå 3 Hela löptiden	Totalt
Förlustreserv 1.1.2018	31	80	431	543
Överföringar från nivå 1 till nivå 2	-2	18		16
Överföringar från nivå 1 till nivå 3	0		25	25
Överföringar från nivå 2 till nivå 1	2	-16		-14
Överföringar från nivå 2 till nivå 3		-8	23	15
Överföringar från nivå 3 till nivå 2		9	-30	-21
Överföringar från nivå 3 till nivå 1	1		-7	-6
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	13	7	13	34
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-9	-12	-22	-43
Förändringar i riskparametrar (netto)	4	3	28	35
Minskning av reservkonto på grund av bortskrivningar	0	0	-52	-52
Förväntade kreditförluster (ECL)	9	3	-22	-10
Förlustreserv 31.12.2018	40	83	409	532
Förväntade kreditförluster ECL 10-12/2018	7	-8	2	1

Skuldebrev, milj. €

	Nivå 1 12 mån.	Nivå 2 Hela löptiden	Nivå 3 Hela löptiden	Totalt
Förlustreserv 1.1.2018	5	0	0	5
Överföringar från nivå 1 till nivå 2	0	1		1
Överföringar från nivå 1 till nivå 3	0		2	2
Överföringar från nivå 2 till nivå 1	0	0		0
Överföringar från nivå 2 till nivå 3		0	0	0
Överföringar från nivå 3 till nivå 2		0	0	0
Överföringar från nivå 3 till nivå 1	0		0	0
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	2	3	2	7
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-2	0		-2
Förändringar i riskparametrar (netto)	0			0
Förändringar till följd av uppdatering av skattningsmetod (netto)	1		0	1
Förväntade kreditförluster (ECL)	1	4	3	8
Förlustreserv 31.12.2018	6	4	4	14
Förväntade kreditförluster 10-12/2018	1	3	-1	3

Exponeringar som omfattas av beräkningen av förväntade kreditförluster enligt nedskrivningsnivåer 31.12.2018

Exponeringar i balansräkningen Milj. €	Nivå 1		Nivå 2		Nivå 3	Exponeringar totalt
		Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Över 30 dagar förfallna fordringar	Totalt		
Fordringar på kunder (brutto)						
Företag	31 130	3 454	219	3 673	782	35 585
Hushåll	45 584	4 604	241	4 845	448	50 877
Offentlig sektor	1 265		6	6		1 272
Annat	2 722		0	0	1	2 723
Fordringar på kunder totalt	80 702	8 057	466	8 524	1 230	90 456
Uttagsmån och limiter utanför balansräkningen						
Företag	4 488	650	128	778	18	5 284
Hushåll	3 231	53	3	56	3	3 290
Offentlig sektor	763		9	9		772
Annat	1 409	1		1	0	1 410
Uttagsmån och limiter totalt	9 890	703	141	844	21	10 755
Övriga åtaganden utanför balansräkningen						
Företag	6 365	262		262	34	6 661
Hushåll	1 768	3		3		1 771
Offentlig sektor	443					443
Annat	385	0		0	0	385
Övriga åtaganden utanför balansräkningen totalt	8 961	265		265	34	9 260
Skuldebrev						
Skuldebrev totalt	16 896	332		332	11	17 240
Exponeringar som omfattas av beräkningen av förväntade kreditförluster totalt	116 450	9 358	607	9 965	1 297	127 712

Förlustreserv enligt nedskrivningsnivåer 31.12.2018

Exponeringar i balansräkningen samt
uttagsmåner och limiter utanför
balansräkningen*

Milj. €	Nivå 1		Nivå 2		Nivå 3	Förlust- reserv totalt
		Andra än över 30 dagar förfallna fordringar		Över 30 dagar förfallna fordringar	Totalt	
Fordringar på kunder						
Företag	-29	-44	-2	-45	-336	-410
Hushåll	-5	-30	-5	-35	-73	-113
Offentlig sektor	-1		0	0		-1
Annat	-2		0	0		-2
Fordringar på kunder totalt	-37	-74	-6	-81	-409	-526
Övriga åtaganden utanför balansräkningen**						
Företag	-2	-2		-2	0	-5
Hushåll	0	0		0		0
Offentlig sektor	0					0
Annat	0					0
Övriga åtaganden utanför balansräkningen totalt	-3	-3		-3	0	-6
Skuldebrev***	-6	-4		-4	-4	-14
Totalt	-46	-81	-6	-87	-413	-546

* Förlustreserv redovisas som ett enda belopp som minskar balansposten.

** Förlustreserv redovisas i balansposten avsättningar och övriga skulder.

*** Förlustreserv redovisas i fonden för verkligt värde i övrigt totalresultat.

Not 8 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Tillgångar, milj. €	Upplupet anskaff- ningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Verkligt värde via resultatet			Säkrings- Instru- ment	Totalt
			Innehas för handel	Identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet	Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultatet		
Kontanta medel	12 350						12 350
Fordringar på kreditinstitut	183						183
Derivatinstrument			2 905			577	3 482
Fordringar på kunder	87 081						87 081
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal				9 771			9 771
Skuldebrev	4	17 124	502	2 227	451		20 309
Egetkapitalinstrument		0	81	245	1 130		1 456
Övriga finansiella tillgångar	2 098						2 098
Finansiella tillgångar	101 715	17 124	3 488	12 243	1 581	577	136 730
Andra tillgångar än finansiella instrument							3 652
Totalt 31.12.2018	101 715	17 124	3 488	12 243	1 581	577	140 382

Tillgångar, milj. €	Lån och fordringar	Investe- ringar som hålls till förfall	Finansiella tillgångar som kan sälljas	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet*	Säkrings- Instru- ment	Totalt
Fordringar på kreditinstitut	504					504
Derivatinstrument				3 100	312	3 412
Fordringar på kunder	82 193					82 193
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal				10 126		10 126
Skuldebrev		40	16 372	3 899		20 311
Egetkapitalinstrument			1 399	220		1 620
Övriga finansiella tillgångar	2 293					2 293
Finansiella tillgångar	97 927	40	17 771	17 346	312	133 396
Andra tillgångar än finansiella instrument						3 809
Totalt 31.12.2017	97 927	40	17 771	17 346	312	137 205

* Balansposten investeringstillgångar omfattar skade- och livförsäkringens skuldebrev och egetkapitalinstrument värderade till verkligt värde via resultatet.

Skulder, milj. €	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Säkrings- instru- ment	Totalt
Skulder till kreditinstitut		4 807		4 807
Derivatinstrument	2 400		421	2 821
Skulder till kunder		66 112		66 112
Försäkringsskuld		9 476		9 476
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	9 812			9 812
Skuldebrev emitterade till allmänheten		30 456		30 456
Efterställda skulder		1 358		1 358
Övriga finansiella skulder		2 302		2 302
Finansiella skulder	12 212	114 511	421	127 143
Andra skulder än finansiella skulder				1 404
Totalt 31.12.2018	12 212	114 511	421	128 547

Skulder, milj. €	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Säkrings- instru- ment	Totalt
Skulder till kreditinstitut		5 157		5 157
Derivatinstrument	2 572		454	3 026
Skulder till kunder		65 549		65 549
Försäkringsskuld		9 950		9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	10 158			10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten		26 841		26 841
Efterställda skulder		1 400		1 400
Övriga finansiella skulder		2 275		2 275
Finansiella skulder	12 730	111 172	454	124 356
Andra skulder än finansiella skulder				1 765
Totalt 31.12.2017	12 730	111 172	454	126 122

Obligationslånen bland skuldebrev emitterade till allmänheten har behandlats i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet på de här skuldebrev som uppskattats med hjälp av den information som fanns att få från marknaden och etablerade värderingsmetoder var vid slutet av december 242 miljoner euro (385) högre än det bokförda värdet. Efterställda skulder har behandlats till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet av efterställda skulder är större än det upplupna anskaffningsvärdet, men fastställandet av tillförlitliga verkliga värden är osäkert.

Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade tillverkligt värde enligt värderingsmetod

Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2018, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet				
Egetkapitalinstrument	592	185	679	1 456
Skuldinstrument	2 107	762	312	3 181
Fondanknutna avtal	6 337	3 434		9 771
Derivatinstrument	0	3 425	57	3 482
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat				
Egetkapitalinstrument		0		0
Skuldinstrument	13 885	3 026	214	17 124
Totalt	22 921	10 831	1 262	35 014

Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2017, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet				
Egetkapitalinstrument	125	57	38	220
Skuldinstrument	3 249	234	416	3 899
Fondanknutna avtal	7 111	3 015		10 126
Derivatinstrument	2	3 279	131	3 412
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Egetkapitalinstrument	623	200	577	1 399
Skuldinstrument	11 977	4 041	354	16 372
Totalt	23 087	10 826	1 516	35 429

Skuldernas verkliga värden 31.12.2018, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Fondanknutna avtal	6 364	3 448		9 812
Övriga		0		0
Derivatinstrument	10	2 767	44	2 821
Totalt	6 373	6 215	44	12 633

Skuldernas verkliga värden 31.12.2017, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet				
Fondanknutna avtal	7 133	3 024		10 158
Övriga		1		1
Derivatinstrument	5	2 929	92	3 026
Totalt	7 138	5 955	92	13 185

Nivå 1: Noterade marknadspris

De poster som klassificerats till Nivå 1 består av aktier som noterats på börser, företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument och börsderivat. Det verkliga värdet för ifrågavarande instrument bestäms på basis av noteringar från fungerande marknader.

Nivå 2: Värderingsmetoder som baserar sig på Indata som kan observeras

Värderingsmetoder som baserar sig på tillförlitliga kalkylparametrar. Med verkligt värde för instrument som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för det finansiella instrumentets delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem. Till den här nivån har klassificerats största delen av OP Företagsbankskoncernens OTC-derivat samt företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument som inte klassificerats till Nivå 1.

Nivå 3: Värderingsmetoder som baserar sig på Indata som kan inte observeras

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Instrument som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Dessutom klassificeras till Nivå 3 skuldinstrument för vilka det på värderingsdagen på marknaden finns endast några eller inga noteringar. I ifrågavarande balansklass ingår de mest komplicerade OTC-derivaten samt sådana derivat med lång löptid där den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats, vissa private equity-investeringar, olikvida lån, strukturerade lån inkl. värdepapperiserade lån och strukturerade skuldebrev samt hedge-fonder. Det verkliga värdet i Nivå 3 består av prisuppgifter från utomstående.

Omklassificeringar mellan olika nivåer av värderingen till verkligt värde

Omklassificeringen mellan olika hierarkier anses ha skett den dag då den transaktion som omklassificeringen medfört skett eller den dag då omständigheterna ändrats. Omklassificeringarna beror främst på i vilken omfattning som marknadsnoteringar finns att tillgå.

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet (Nivå 3)

Specifikation av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar, milj. €	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Derivat-Instrument	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Tillgångar totalt
			Derivat-Instrument	
Omslutning 31.12.2017	454	131	931	1 516
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018	601		-593	8
Ingående balans 1.1.2018	1 055	131	338	1 525
Resultaträkningens nettointäkter	-382	-75	-1	-457
Nettointäkter i rapporten över totalresultat			0	0
Förvärv	201		3	203
Försäljningar	-164		-1	-166
Emissioner				0
Amorteringar	-15		-10	-24
Omklassificering till Nivå 3	296		141	437
Omklassificering från Nivå 3			-256	-256
Utgående balans 31.12.2018	991	57	214	1 262

Finansiella skulder, milj. €	Derivat-Instrument	Skulder totalt
Resultaträkningens nettointäkter	-48	-48
Utgående balans 31.12.2018	44	44

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 31.12.2018

Milj. €	Räntenetto	Netto-intäkter från placerings-verksamhet	Rapport över total-resultat/ Förändring i fonden för verkligt värde	Nettointäkter från tillgångar och skulder som innehas vid periodens slut
			Förändring i fonden för verkligt värde	
Realiserade nettointäkter	-411	29		-382
Orealiserade nettointäkter	-26		0	-27
Nettointäkter totalt	-438	29	0	-409

Derivaten i Nivå 3 består av derivat som strukturerats för kundernas behov, så marknadsrisken har täckts med ett motsvarande derivatinstrument. Den öppna marknadsrisken har ingen effekt på resultatet. Derivaten i Nivå 3 hänför sig till strukturerade obligationslån som OP Företagsbanken emitterat där avkastningen är beroende av värdeutvecklingen i ett inbäddat derivat. Värdeförändringen i de här inbäddade derivaten har inte redovisats i tabellen ovan. Dessutom har till Nivå 3 klassificerats derivat med lång löptid, för vilka den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats.

Förändringar i värderingsfaktorer

Inga väsentliga ändringar har gjorts i värderingsmetoderna under 2018.

Not 10 Derivatinstrument

31.12.2018, milj. €	Nominellt värde/återstående löptid				Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder
Räntederivat	30 535	84 181	70 116	184 833	2 060	1 374
Clearas via central motpart	9 278	38 670	36 704	84 652	8	12
Valutaderivat	28 646	6 784	3 404	38 835	1 018	1 120
Aktie- och indexbundna derivat		3		3	0	0
Kreditderivat	15	189	2	206	4	9
Övriga derivat	208	364	8	580	34	29
Derivat totalt	59 404	91 522	73 530	224 456	3 116	2 532

31.12.2017, milj. €	Nominellt värde/återstående löptid				Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt	Tillgångar	Skulder
Räntederivat	23 391	78 621	66 708	168 720	3 157	2 751
Clearas via central motpart	8 392	38 585	35 615	82 592	941	1 100
Valutaderivat	36 708	9 245	2 815	48 768	982	1 180
Aktie- och indexbundna derivat	286	3		288	2	0
Kreditderivat	28	189	10	227	9	6
Övriga derivat	235	513		748	65	36
Derivat totalt	60 647	88 571	69 533	218 751	4 216	3 973

* I de verkliga värdena ingår upplupna räntor som i balansräkningen redovisas bland övriga tillgångar eller avsättningar och övriga skulder. Dessutom har de verkliga värdena för derivat som clearas av centrala motparter kvittats i balansräkningen.

Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om netting

Finansiella tillgångar

31.12.2018, milj. €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
Derivat	4 416	-934	3 482	-1 823	-490	1 169

31.12.2017, milj. €	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
Derivat	4 341	-928	3 412	-1 928	-412	1 072

Finansiella skulder

31.12.2018, milj. €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
Derivat	3 887	-1 066	2 821	-1 823	-703	295

31.12.2017, milj. €	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Netto som redovisas i balansräkningen**	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen		Netto
				Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
Derivat	4 112	-1 085	3 026	-1 928	-717	381

* Inkl. det netto av derivat som clearats dagligen som ingår i kontanta medel, sammanlagt -140 (-161) miljoner euro.

** Verkligt värde utan upplupen ränta.

*** Enligt praxis ingås allmänna avtal om derivatkontrakt med alla derivatmotparter.

Clearing av OTC-derivat via centrala motparter

Standardiserade OTC-derivatransaktioner med finansiella motparter clearas med London Clearing House i enlighet med EMIR-förordningen (EU 648/2012). I den här handlingsmodellen ändras den centrala motparten vid slutet av den dagliga clearingprocessen till derivatmotpart och derivatens dagliga betalningar kvittas med derivatmotparten. Dagligen antingen betalas eller mottas en säkerhet som motsvarar förändringen i det verkliga värdet på öppna avtal (variation margin). De räntederivat som clearas via centrala motparter kvittas i balansräkningen.

Övrig bilateral clearing av OTC-derivat

På derivataffärer mellan koncernen och övriga kunder samt sådana derivataffärer som inte clearas via centrala motparter enligt förordningen, tillämpas antingen ISDAs, koncernens egna eller Finans Finlands allmänna avtal om derivatkontrakt. På basis av de här avtalen kan betalningarna för derivat kvittas transaktionsvis per betalningsdag och då en motpart blivit insolvent eller försatt i konkurs. I avtalsvillkoren kan man dessutom avtala om motpartsspecifika säkerheter. De här derivaten bruttoredo visas i balansräkningen.

Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar

31.12.2018, milj. €	Inte ned- skrivna (brutto)	Förväntade kreditförluster (ECL)	Balans- värde
Fordringar på kreditinstitut och kunder			
Fordringar på kreditinstitut	184	1	183
Fordringar på kunder	85 442	521	84 921
varav bankgarantifordringar	10	0	10
Finansiell leasing	2 154	4	2 150
Totalt	87 780	526	87 254

Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis

Företag	32 405	410	31 995
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 065	2	1 064
Hushåll	51 511	105	51 406
Ideella organisationer	814	6	808
Offentlig sektor	1 985	3	1 981
Totalt	87 780	526	87 254

31.12.2017, milj. €	Inte ned- skrivna (brutto)	Ned- skrivna (brutto)	Totalt	Individuella nedskriv- ningar	Gruppvisa nedskriv- ningar	Balans- värde
Fordringar på kreditinstitut och kunder						
Fordringar på kreditinstitut	506		506		2	504
Fordringar på kunder	80 247	627	80 875	421	70	80 383
varav bankgarantifordringar	2	8	11	8	1	2
Finansiell leasing	1 856		1 856			1 856
Totalt	82 609	627	83 236	421	71	82 744

Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis

Företag	29 253	423	29 677	317	38	29 321
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 387	0	1 387	0	2	1 385
Hushåll	49 931	201	50 132	102	30	50 000
Ideella organisationer	788	3	791	2	1	789
Offentlig sektor	1 250		1 250		0	1 250
Totalt	82 609	627	83 236	421	71	82 744

	Presterande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-per- forming") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Förväntade kreditför- luster (ECL)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Problemfordringar och exponeringar med anstånd 31.12.2018, milj					
Över 90 dagar förfallna fordringar		614	614	229	385
Förmodas inte bli betalda		426	426	148	278
Exponeringar med anstånd	2 137	340	2 477	62	2 414
Totalt	2 137	1 380	3 517	440	3 077

	Presterande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-per- forming") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella ned- skrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Problemfordringar och exponeringar med anstånd 31.12.2017, milj					
Över 90 dagar förfallna fordringar		611	611	217	394
Förmodas inte bli betalda		513	513	147	366
Exponeringar med anstånd	1 876	341	2 217	58	2 160
Totalt	1 876	1 465	3 341	421	2 920

Nyckeltal, %	31.12.2018	31.12.2017
Individuella nedskrivningar/ECL, % av problemfordringar	12,5 %	12,6 %

Som över 90 dagar förfallna fordringar rapporteras det återstående kapitalet på en fordran där räntan eller kapital förfallit till betalning men inte betalats på tre månader. Som avtal som förmodas inte bli betalda rapporteras avtal i de svagaste ratingklasserna (F för privatkunder och 11–12 för övriga). Som exponeringar med anstånd rapporteras fordringar där villkoren omförhandlats på grund av att kundens betalningsförmåga försämrats. Lånevillkoren för omförhandlade fordringar har mildrats till följd av kundens ekonomiska svårigheter till exempel genom att bevilja kunden amorteringsfrihet för 6–12 mån. Exponeringarna med anstånd befinner sig i steg 2 eller 3 i ECL-kalkyleringen.

Not 13 Försäkringsrörelsens skulder

Milj. €	31.12.2018	31.12.2017
Avsättningar för oreglerade skador		
Avsättningar för pensioner	1 510	1 516
Övriga avsättningar för oreglerade skador	1 056	1 054
Räntekomplettering (värdet av försäkringskuldens säkringar)	21	-12
Totalt	2 588	2 557
Avsättning för intjänade premier	569	585
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal		
Skuld för fondförsäkringar	8 298	8 747
Placeringsavtal	1 513	1 411
Totalt	9 812	10 158
Livförsäkringens försäkringsskuld	6 319	6 807
Totalt	19 288	20 108

Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten

Milj. €	31.12.2018	31.12.2017
Obligationslån	9 470	8 974
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	10 720	10 750
Bankcertifikat, företagscertifikat och ECP	10 266	7 117
Totalt	30 456	26 841

Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat				Totalt
	Skuldebrev	Egetkapital-instrument	Tillfälligt undantag (overlay approach)	Säkring av kassaflödet	
Milj. €					
Omslutning 31.12.2017	135	25		16	176
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018	-2	-25			-28
Ingående balans 1.1.2018	133	0		16	148
Förändringar i verkligt värde	-135	0	-35	66	-104
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-37		-8		-45
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen			17		17
Överföringar till räntenetto				-45	-45
Uppskjuten skatt	34	0	5	-4	35
Utgående balans 31.12.2018	-5		-21	33	7

	Finansiella tillgångar som kan säljas				Totalt
	Skuldebrev	Egetkapital-instrument		Säkring av kassaflödet	
Milj. €					
Ingående balans 1.1.2017	105	172		41	318
Förändringar i verkligt värde	59	-39		6	26
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-22	-165			-187
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen	0	21			21
Överföringar till räntenetto				-38	-38
Uppskjuten skatt	-7	37		6	35
Utgående balans 31.12.2017	135	25		16	176

Fonden för verkligt värde före skatt uppgick till 9 miljoner euro (220) och den uppskjutna skatteskuld som ansluter sig till den uppgick till 2 miljoner euro (44). Vid slutet av rapportperioden ingick till följd av att det tillfälliga undantaget tillämpades totalt 82 miljoner euro (146) i positiva värdeförändringar och totalt 54 miljoner euro (38) i negativa värdeförändringar i egetkapitalinstrument i fonden för verkligt värde. I fonden för verkligt värde uppgick avdragsposten för förlusten från skuldebrev värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat till -6 miljoner euro.

Den negativa fonden för verkligt värde upplöses genom värdestegringar på tillgångarna, realisationsförluster och resultatförda nedskrivningar.

Not 16 Ställda säkerheter

Milj. €	31.12.2018	31.12.2017
Ställda för egna skulder och åtaganden		
Panter	171	110
Krediter (säkerhet för covered bonds)	13 700	13 266
Övriga	5 775	5 663
Ställda säkerheter totalt*	19 647	19 039
Derivatskulder med säkerhet	889	889
Övriga skulder med säkerhet	4 149	4 146
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	10 720	10 750
Totalt	15 758	15 784

* Dessutom har det i centralbanken pantsatts obligationslån för ett säkerhetsvärde på 5,1 miljarder euro. Av dem utgör 1,5 miljarder euro säkerhet för den dagsinterna limiten. Obligationslånen kan tas ut utan förhandstillstånd av centralbanken, och de ingår därför inte i tabellen ovan.

Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen

Milj. €	31.12.2018	31.12.2017
Garantier	775	643
Garantiansvar	2 162	1 936
Kreditlöften	12 577	12 176
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	283	372
Övriga åtaganden*	1 195	1 121
Totalt	16 993	16 247

* Varav skadeförsäkringsrörelsens åtaganden i kapitalfonder 203 miljoner euro (208).

Not 18 Kapitaltäckning för kreditinstitut

Kapitalbas, milj. €	31.12.2018	31.12.2017
OP Gruppens eget kapital	11 835	11 121
Försäkringsbolagens inverkan på eget kapital avdras	189	92
Fonden för verkligt värde, säkring av kassaflöde	-33	-16
Kärnprimärkapital (CET1) före avdrag	11 991	11 197
Immateriella tillgångar	-710	-717
Överskott i pensionsansvar och värderingskorrigeringar	-76	-31
Andelskapital som dras av från kapitalbasen	-147	-148
Planerad vinstutdelning	-94	-90
ECL - förväntade förluster underskott	-288	-320
Kärnprimärkapital (CET1)	10 677	9 891
Kapitallån på vilka tillämpas övergångsbestämmelse	80	81
Primärkapitaltillskott (AT1)	80	81
Primärkapital (T1)	10 757	9 973
Debenturlån	995	1 121
Supplementärkapital (T2)	995	1 121
Kapitalbas totalt	11 752	11 093

Från kärnprimärkapitalet (CET1) har dragits av en försiktig värderingsjustering på 27 miljoner euro (20).

Av kärnprimärkapitalet har i enlighet med tillsynsmyndigheternas tillstånd dragits av 147 miljoner euro (148) för uppsagt andelskapital som återbetalats till kunderna i januari 2019. På kapitallån har tillämpats övergångsbestämmelser för gamla kapitalinstrument. I kapitaltäckningsanalysen och vid beräkningen av bruttosoliditetsgraden har IFRS9-övergångsbestämmelsen inte tillämpats.

Totalt riskvägt exponeringsbelopp, milj. €	31.12.2018	31.12.2017
Kredit- och motpartsrisk	41 602	39 383
Schablonmetoden (SA)	3 878	3 859
Exponeringar mot stater och centralbanker*	293	18
Institutsexponeringar	7	8
Företagsexponeringar	2 561	2 423
Hushållsexponeringar	961	1 057
Aktieexponeringar	12	
Övriga*	43	353
Internmetoden (IRB)	37 724	35 525
Institutsexponeringar	1 083	1 054
Företagsexponeringar	23 474	21 438
Hushållsexponeringar	5 276	4 959
Aktieexponeringar**	6 659	7 002
Övriga	1 233	1 072
Marknads- och avvecklingsrisken, schablonmetoden	1 319	1 179
Operativ risk, schablonmetoden	4 136	3 958
Värdejustering av exponeringar (CVA)	175	205
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	47 233	44 725
Riskviktsgolvet enligt ECB:s beslut	4 893	4 492
Totalt riskvägt exponeringsbelopp inklusive riskviktsgolvet	52 126	49 216

* Av de riskvägda posterna bland exponeringar mot stater består 261 miljoner euro (under jämförelseperioden bland övriga 283) av uppskjutna skattefordringar som behandlas med riskvikten 250 procent av kärnprimärkapitalen i stället för att dras av.

** Riskvikten för aktieexponeringar inkluderar 6,4 miljarder euro för OP Gruppens interna investeringar i försäkringsföretag.

Relationstal, %	31.12.2018	31.12.2017
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	20,5	20,1
Tier 1-kapitalrelation	20,6	20,3
Kapitalrelation	22,5	22,5
Relationstal utan övergångsbestämmelser, %	31.12.2018	31.12.2017
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	20,5	20,1
Tier 1-kapitalrelation	20,5	20,1
Kapitalrelation	22,4	22,4
Relationstal utan riskviktsgränser, %	31.12.2018	31.12.2017
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	22,6	22,1
Tier 1-kapitalrelation	22,8	22,3
Kapitalrelation	24,9	24,8

Risikviktsgränserns inverkan på CET 1-relationstalet var -2,1 procentenheter.

Kapitalkrav, milj. €	31.12.2018	31.12.2017
Kapitalbas	11 752	11 093
Kapitalkrav	7 448	7 027
Buffert för kapitalkrav	4 304	4 067

Kapitalkravet 14,3 procent består av minimikravet 8 procent, kapitalkonserveringsbufferten 2,5 procent, O-SII-kapitalkravet 2,0 procent, ECB:s kapitalkrav (P2R) 1,75 procent och ländersvis konkracykliska buffertkrav för exponeringar i utlandet. ECB:s P2R-krav har varit i kraft sedan 1.1.2017.

Skuldsättning, milj. €	31.12.2018	31.12.2017
Primärkapital (T1)	10 757	9 973
Exponeringar totalt	125 510	127 027
Bruttosoliditetsgrad, %	8,6	7,9

Den mätare som beskriver skuldsättningen, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio), redovisas i enlighet med kommissionens delegerade förordning. Enligt utkastet till bestämmelser är miniminivån tre procent.

Översikt av riskvägda exponeringsbelopp (EU-OV1), milj. €	Riskvägda exponeringsbelopp		Minimikapitalkrav
	31.12.2018	30.9.2018	31.12.2018
1 Kredtrisk (exklusive motpartskredtrisk)	40 833	40 218	3 267
2 Varav schablonmetoden	4 798	4 532	384
3 Varav den grundläggande internmetoden	24 100	23 670	1 928
4 Varav den avancerade internmetoden	5 276	5 173	422
5 Varav den kapitalrelaterade internmetoden inom ramen för den enkla riskviktade metoden	205	390	16
5a Varav aktieexponeringar med PD/LGD-metod	6 454	6 453	516
6 Motpartskredtrisk	638	674	51
7 Varav marknadsvärdering	463	447	37
12 Varav kreditvärdighetsjustering	175	227	14
13 Awecklingsrisk	0	0	0
14 Värdepapperiseringsexponeringar utanför handelslagret (efter taket)	46	41	4
15 Varav internmetoden	46	41	4
19 Marknadsrisk	1 319	1 393	106
20 Varav schablonmetoden	1 319	1 393	106
23 Operativ risk	4 136	4 136	331
25 Varav schablonmetoden	4 136	4 136	331
27 Belopp under trösklarna för avdrag (föremål för riskviktning på 250 procent)	261	312	21
29 Totalt	47 233	46 773	3 779
30 Riskviktsgränser enligt ECB:s beslut	4 893	4 915	391
31 Totalt riskvägt exponeringsbelopp inklusive riskviktsgränser	52 126	51 688	4 170

Under kvartalet ökade det totala riskvägda exponeringsbeloppet med 1,0 procent.

De riskviktsgränser som avses i ECB:s beslut riktas bland hushållsexponeringarna till andra exponeringar än SME-företagsexponeringar. De gränser som fastställts för de här genomsnittliga riskvikterna utgör 15,4 procent för exponeringar med säkerhet i fastigheter och 32,7 procent för övriga exponeringar. ECB:s riskviktsgränser gäller tills beslutet hävs.

Not 19 Exponeringar enligt ratingklass

Hushållsexponeringar enligt ratingklass (AIRB)

Alla hushållsexponeringar 31.12.2018

Ratingklass	Poster utanför balansräkningen,		CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD, genom- snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Balansposter, exponeringsbelopp (EAD), milj. €	exponeringsbelopp (EAD), milj. €						
Privatkunder totalt	49 985	1 817	54,1	0,7	16,8	4 146	7,4	159
A	31 412	1 319	52,8	0,0	15,9	571	1,7	2
B	10 647	399	56,9	0,1	15,9	523	4,7	2
C	3 915	73	61,6	0,5	22,5	690	17,3	4
D	2 172	23	65,6	2,3	21,0	795	36,2	11
E	1 429	3	69,5	20,0	21,4	1 205	84,1	59
F	409			100,0	23,5	362	88,5	80
Företagskunder totalt	2 099	173	68,4	3,6	40,1	1 130	47,1	71
1,0-2,0	1	0	65,9	0,0	26,4	0	2,0	0
2,5-5,5	591	48	67,3	0,4	26,7	88	13,7	1
6,0-7,0	838	73	68,3	1,4	42,2	378	41,5	5
7,5-8,5	457	39	67,7	4,9	48,3	368	74,2	12
9,0-10,0	154	13	76,3	24,7	49,8	208	124,7	21
11,0-12,0	57	0	75,7	100,0	59,2	88	153,8	33
Totalt	52 084	1 990	55,0	0,9	17,8	5 276	9,0	230

Alla hushållsexponeringar 31.12.2017

Ratingklass	Poster utanför balansräkningen,		CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD, genom- snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Balansposter, exponeringsbelopp (EAD), milj. €	exponeringsbelopp (EAD), milj. €						
Privatkunder totalt	48 246	1 622	53,1	0,7	17,0	4 159	7,5	157
A	29 908	879	52,4	0,0	15,8	528	1,7	2
B	10 536	642	53,8	0,1	17,2	592	5,3	3
C	3 854	74	56,6	0,5	21,9	666	17,0	4
D	2 168	23	52,7	2,3	20,6	789	36,0	10
E	1 365	3	45,0	20,0	20,8	1 142	83,5	56
F	415			100,0	25,1	441	106,3	82
Företagskunder totalt	1 459	137	68,4	3,4	38,3	800	42,6	42
2,5-5,5	459	41	67,9	0,4	22,6	57	11,5	0
6,0-7,0	569	57	66,7	1,3	42,6	257	41,1	4
7,5-8,5	285	28	70,6	5,1	47,6	221	70,5	8
9,0-10,0	103	11	74,4	23,4	47,6	127	111,2	12
11,0-12,0	43			100,0	65,3	138	320,6	18
Totalt	49 706	1 759	54,1	0,8	17,7	4 959	8,6	199

I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0 samt F. Riskviktsgolven har inte beaktats i siffrorna.

Företagsexponeringar enligt ratingklass (FIRB)

31.12.2018

Ratingklass	Balansposter,	Poster utanför	CF, genom-	PD, genom-	LGD, genom-	Riskvägda	Riskvikt,	Förväntad
	exponerings-	balans-						
	belopp (EAD),	räkningen,				milj. €	snitt, %	milj. €
	milj. €	exponerings-						
		belopp (EAD),						
		milj. €	snitt, %	snitt, %	snitt, %	milj. €		milj. €
1,0-2,0	748	381	84,2	0,0	44,4	166	14,7	0
2,5-5,5	16 058	3 815	72,7	0,2	43,8	8 031	40,4	20
6,0-7,0	7 823	1 464	72,1	1,3	43,0	8 067	86,8	52
7,5-8,5	4 082	679	72,6	4,5	43,0	5 673	119,1	91
9,0-10,0	672	140	68,4	19,9	43,4	1 538	189,4	69
11,0-12,0	658	22	60,7	100,0	44,1			301
Totalt	30 041	6 502	73,0	1,5	43,5	23 474	65,4	533

31.12.2017

Ratingklass	Balansposter,	Poster utanför	CF, genom-	PD, genom-	LGD, genom-	Riskvägda	Riskvikt,	Förväntad
	exponerings-	balans-						
	belopp (EAD),	räkningen,				milj. €	snitt, %	milj. €
	milj. €	exponerings-						
		belopp (EAD),						
		milj. €	snitt, %	snitt, %	snitt, %	milj. €		milj. €
1,0-2,0	667	214	93,3	0,0	44,7	128	14,6	0
2,5-5,5	14 933	3 867	72,7	0,2	44,5	7 335	39,0	18
6,0-7,0	6 622	1 376	69,7	1,3	44,0	6 803	85,1	45
7,5-8,5	3 895	763	70,0	4,3	44,1	5 596	120,1	89
9,0-10,0	681	142	62,5	19,9	44,2	1 576	191,5	72
11,0-12,0	717	26	59,2	100,0	45,0			335
Totalt	27 516	6 388	71,9	1,5	44,3	21 438	64,7	560

I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0.

Not 20 Försäkringsbolagens solvens

Milj. €	31.12.2018		31.12.2017	
	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen
Medräkningsbara kapitalbasmedel	1 297	818	1 317	902
Solvenskapitalkrav (SCR)				
Marknadsrisk	732	421	759	460
Försäkringsrisk	351	281	394	289
Motpartsrisk	30	36	27	40
Operativ risk	34	45	36	45
Diversifieringseffekter och förlusttäckningskapacitet	-570	-162	-541	-169
Totalt	578	621	674	666
Buffert för SCR	719	197	643	236
SCR-relation, %	225	132	195	135
SCR-relation, % (utan övergångsbestämmelse)	176	132	151	135

Siffrorna motsvarar OP Gruppens värdering och övergångsbestämmelserna har beaktats i dem.

Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

Milj. €	31.12.2018	31.12.2017
OP Gruppens egna kapital	11 835	11 121
Kapitallån och debenturlån	1 075	1 202
Övriga branschvisa poster som inte ingår i kapitalbasen	-349	-236
Goodwill och immateriella tillgångar	-1 501	-1 525
Värderingsdifferenser i försäkringsrörelsen*	735	824
Planerad utdelning	-94	-90
Poster som enligt IFRS dras av från kapitalbasen**	-46	3
ECL - förväntade förluster underskott	-262	-294
Konglomeratets kapitalbas totalt	11 393	11 005
Kapitalbaskravet i kreditinstitutsverksamheten***	6 528	6 107
Kapitalbaskravet i försäkringsrörelsen*	1 199	1 340
Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas	7 727	7 447
Konglomeratets kapitaltäckning	3 666	3 558
Konglomeratets kapitalrelation (kapitalbasen/minimibeloppet av kapitalbasen), %	147	148

* Värderingsdifferenser och bedömning av SCR enligt försäkringsbolagens solvens.

** Överskott i pensionsansvar, värdering av säkringen av kassaflöde från fonden för verkligt värde.

*** Totalt riskvägt exponeringsbelopp x 14,3 %.

Övergångsbestämmelserna och riskviktsgolven har beaktats i siffrorna. Riskviktsgolven sänkte kapitalrelationen med cirka 15 procentenheter.

Not 22 Närståendetransaktioner

OP Gruppens närstående består av de företag som konsolideras i OP Gruppens bokslut, intresseföretagen, ledningen och deras nära familjemedlemmar samt övriga närstående företag. Till OP Gruppens ledning räknas OP Gruppens chefsdirektör (ordförande för OP Andelslags direktion), OP Andelslags verkställande direktör, ledamöterna i direktionen och ledamöterna i förvaltningsrådet. Till ledningens närstående räknas också bolag, i vilka den som hör till ledningen eller en nära familjemedlem till en sådan person har ett betydande inflytande. Övriga närstående företag är OP-Eläkekassa och OP-Eläkesåtiö.

På lån beviljade till närstående tillämpas bankens normala kreditvillkor. Lånen är bundna till de referensräntor som tillämpas allmänt.

Inga väsentliga förändringar har skett i närståendetransaktionerna efter 31.12.2017.

Finansiell information 2019

Publiceringstidpunkter för rapporterna 2018:

OP Gruppens verksamhetsberättelse och bokslut 2018	vecka 9
OP Gruppens bolagsstyrningsrapport 2018	vecka 9
OP Gruppens årsrapport 2018 (inkl. samhällsansvarsrapporten)	vecka 9

Delårsrapporterna 2019 offentliggörs följande dagar:

Delårsrapport 1.1–31.3.2019	7.5.2019
Delårsrapport 1.1–30.6.2019	30.7.2019
Delårsrapport 1.1–30.9.2019	29.10.2019

Helsingfors 5.2.2019

OP Andelslag
Direktionen

Närmare upplysningar:

Chefdirektör Timo Ritakallio, tfn 010 252 4500

Ekonomidirektör Vesa Aho, tfn 010 252 1427

Kommunikationsdirektör Tuuli Kousa, tfn 010 252 2957

www.op.fi